

NR. 10 - 1996

Fiskets Gang

FISKERIDIREKTORATET
BIBLIOTEKET

29 NOV. 1996

82. ÅRGANG

- ACFM - tilrådninger
- Viggo Jan Olsen ser tilbake
- SIAL -96

Fiskets Gang

UTGITT AV FISKERIDIREKTORATET

82. ÅRGANG
NR. 10 – SEPTEMBER 1996

Utgis månedlig
ISSN 0015-3133

ANSV. REDAKTØR

Sigbjørn Lomelde
Kontorsjef

REDAKSJONSSEKRETÆR

Per-Marius Larsen

REDAKSJON:

Olav Lekve
Dag Paulsen
Tlf.: 55 23 80 00

Ekspedisjon/abonnement:
Esther-Margrethe Olsen

Annonser:

Media Ringen A/S
Postboks 1323
9501 Alta
Telefon: 78 44 05 44
Telefax: 78 44 05 45

Fiskets Gangs adresse:

Fiskeridirektoratet
Postboks 185, 5002 Bergen
Tlf.: 55 23 80 00

Trykt i offset
JOHN GRIEG A/S

Abonnement kan tegnes ved alle poststeder ved innbetaling av abonnementsbeløpet på postgirokonto 5 05 28 57, på konto nr. 6501.05.63776 Kredittkassen eller direkte i Fiskeridirektoratets kassakontor.

Abonnementsprisen på Fiskets Gang er kr. 250,- pr. år. Denne pris gjelder for Danmark, Finland, Island og Sverige. Øvrige utland kr. 350,- pr. år. Utland med fly kr. 450,-
Fiskerifagstudenter kr. 100,-.

ANNONSEPRISER: Alminnelig plass

1/1 kr. 5.700,-
1/2 kr. 3.400,-
1/4 kr. 2.500,-

Tillegg for farger:

kr. 1.000,- pr. farge
3 omslag kr. 11.000,- (4-farger)
Siste side kr. 12.000,-
Gjelder fra nr. 7/8-94.

VED ETTERTRYKK FRA
FISKETS GANG
MÅ BLADET OPPGIS SOM KILDE

ISSN 0015-3133

Ny fiskeriminister:

«Finnmarking i særklasse»

Det var ikke gått mange dagene etter at Fiskeridirektør Viggo Jan Olsen takket for seg, før en samfylking ble bedt av Thorbjørn Jagland om å ta over posten som fiskeriminister.

Karl Erik Schøtt-Pedersen blir betegnet som «Statslos av særklasse».

Finnmarkingen har vært Arbeiderpartiets finanspolitiske talsmann siden 1990, av noen karakterisert som en smule arrogant. Den kritikken er

forstummet etter en glimrende innsats i finanspolitikken. Saklig, men pragmatisk og faglig dyktig. Og det trengst.

Med på ferden har han fått tidligere statssekretær i Fiskeridepartementet Asbjørn Rasch jr. «Med solid og gode kunnskaper om norsk fiskerinæring» Er de imøtekommende kommentarene fra næringen.

Folk spør selvsagt om Schøtt-Pedersen har greie på fisk. Det tror vi. Han kan også lytte til råd. Det være seg fra fiskeriorganisasjoner, eller sin egen forvaltning.

Lykke til Karl Eirik!

Den nye fiskeriministeren er pragmatisk og faglig dyktig.

Per-Marius Larsen

<i>Ny Fiskeriminister:</i>	
«Finnmarking i særklasse»	2
<i>Kvoteanbefalingene fra ACFM:</i>	
Positiv for torsk og hyse – men usikkerheten stor!	4
Viggo Jan Olsen ser tilbake – så lenge vi klarer å flire står vi han av!	6
SIAL 96 – En messe verd?	9
Rodosans laksekroketter – en interessant nisje på Sial	13
– En ettermiddag på Rue Saint Honoré	14
Northern Seafood Conference i Bergen 1998	15
<i>FRIONOR 50 år:</i>	
Frossen fisk til verden!	16
Minneord om Per Øynes	18
Ressursforvaltning i nasjonal og internasjonal sammenheng	19
<i>Norges Fiskarlag:</i>	
Fredelig årsmøte	28
Omsetning av laks og ørret januar – september 1996	29
<i>Landbruksforslaget:</i>	
Storsatsing på fiskerifag	33
Vestlandsfiske mellom to permar	34
Månedstatistikken	37
Svakere resultat for settefiskprodusentene	38
Rettledningstjenesten på kurs i kystsonoplanlegging	40
Nye utdannede kystvaktinspektører	41
J-meldinger	42
Siden Sist	43

Forsidefoto:
Norsk laks populær
i Paris
Foto:
Olav Lekve

Redaksjonen
avsluttet
13. november 1996

Kvoteanbefalingene fra ACFM:

Positivt for torsk og hyse – men usikkerheten stor!

– Det ser bra ut for torsk og hyse, men det er en god del usikkerhet i dette. Vi har oppvurdert 90-årsklassen på både torsk og hyse. Bommer vi her betyr det at situasjonen ser alt annet enn lys ut. Det er Asgeir Aglen ved Havforskningsinstituttet som sier dette på bakgrunn av kvotetilrådingene for 1997 fra Den rådgivende komite for fiskeriforvaltning (ACFM).

God torskerekruttering

Den norsk-arktiske torskebestanden har hatt en god rekruttering. I 1997 vil gytebestanden være over en million tonn. Loddebestanden er imidlertid liten og derfor forventer man dårlig vekst og betydelig kannibalisme. Aglen er likevel overbevist om at det er grunnlag for å opprettholde dagens høye fangstnivå.

– Når det gjelder hyse har vi hatt en god rekruttering de siste årene. Gytebestanden vil neste år være 400.000 tonn. ACFM mener at fangstkvoten bør ligge på godt under 240.000, lyder tilrådingen.

Sei nedvurdert

– Seibestanden i nord er nedvurdert i forhold til tidligere og ACFM mener at den så vidt ligger over trygge biologiske grenser og totalkvoten for neste år bør holdes på 100.000 tonn. Bestanden av snaubeluer er i faresonen og neste års fiske bør redusere til et minimum. For vanlig uer er bestandssituasjonen så usikker at fangsten ikke bør økes i forhold til dagens nivå.

Lodde og blåkveite

– Vi har registrert en viss bedring av loddebestanden, men den er fremdeles ikke fiskbar. Det samme gjelder blåkveite. Rekrutteringen er imidlertid noe bedre og 1995-årsklassen er svært tallrik i forhold til tidligere år, sier Aglen. Bestanden av

Gode utsikter for torsk og hyse, men glem ikke at det er en god del usikkerhet i beregningene, sier Asgeir Aglen.

norsk vårgytende sild er godt innenfor sikre biologiske grenser. Vi vet vi har en stor bestand, selv om det knytter seg noe usikkerhet til hvor stor den egentlig er. Vi har ingen konkret kvoteanbefaling for 1997.

Moderat makrellfangst

Makrellbestanden er fremdeles relativt liten og man anbefaler moderat fangst. ACFM går inn for en totalkvote på 396.000 tonn, inkludert 15.000 tonn av den sørlige bestanden. – Da regner vi med at nedgangen i bestanden vil stoppe og gytebestanden øke fra 1998 av. Vi mener dessuten at visse områder i Nordsjøen bør stenges i perioder og minstemålet på 30 cm opprettholdes.

Historisk lavmål

ACFM slår fast at gytebestanden for torsk i Nordsjøen er på et historisk lavmål og mener at fangsten bør reduseres med 20 prosent i forhold til 1995. Dette vil også få følger for hysebestanden i samme farvann. Hysa blir fisket i blandet fiskeri sammen med torsk og reduksjonen i torskefiskerierne vil få positiv innvirkning på hysebestanden. Når det gjelder sei i Nordsjøen ligger denne såvidt innenfor sikre biologiske grenser. – Bestanden ser noenlunde stabil ut, men fangsten i forhold til 1995 bør ikke økes. Det betyr en kvote på maksimum 113.000 tonn, sier Aglen.

Hestemakrell gradvis utfisket

ACFM advarer dessuten mot fortsatt høyt fiske på hestemakrell. – Det er en årsklasse som har holdt oppe bestanden, men denne blir nå gradvis utfisket. Vi går inn for en maksimalkvote på 173.000 tonn. Det er mer enn en halvering av totalkvoten på 400.000 tonn de tre siste årene. Det norske fisket av dette er ca. 100.000 tonn.

FG Per-Marius Larsen

FG

NR. 10
1996

FISKERIDIREKTORATET

Fiskeridirektoratet ble opprettet i 1900. Vi har i dag ca. 530 ansatte. 300 arbeider ved distrikts- og lokalkontorene langs kysten, resten ved hovedkontoret i Bergen. Fiskeridirektoratet har forvaltningsansvaret for en næring i rivende utvikling innenfor fiske, fangst, foredling og havbruk. Fiskeridirektoratet skal passe på at ressursene i havet blir tatt godt vare på og utnyttet til beste for hele samfunnet.

LIVET I HAVET – VÅRT ANSVAR

MRK. «32/96» Vikariat som 1064/1065 konsulent ved utredningskontoret

Ved Fiskeriøkonomisk avdeling, Utredningskontoret, er det ledig et vikariat som 1064/1065 konsulent. Vikariatet varer til og med 15. august 1997.

Kontoret er tillagt ansvar for ulike typer utredningsoppgaver i tilknytning til fiske og fangst. Hovedoppgaver er utredning og saksbehandling i forbindelse med nasjonale og internasjonale reguleringer i fiske og ressursøkonomiske problemstillinger.

Til stillingen kreves høyere økonomisk (fortrinnsvis med god kjennskap til ressursøkonomi), fiskerifaglig eller annen relevant samfunnsfaglig utdanning.

Stillingen lønnes i Lr. 13, ltr. 17–27 i statens regulativ, brutto kr. 174.431,– – 213.731,– pr år avhengig av tjenesteansiennitet. Søkere med høyere akademisk utdanning innplasseres på ltr. 25. Dersom søkeren har minimum 3 års eksamensansiennitet og 18 måneders saksbehandlerpraksis etter endt utdanning, gis personlig avlønning som 1065 konsulent i Lr. 17. Fra lønnen trekkes 2% innskudd til Statens Pensjonskasse.

Nærmere opplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til avdelingsdirektør Sigmund Engesæter, tlf. 55 23 80 50 eller kontorsjef Thorbjørn Thorvik, tlf. 55 23 80 51.

Søknad merket «32/96» sendes sammen med kopier av vitnemål og attester til Fiskeridirektoratet, Personalkontoret, boks 185, 5002 Bergen, innen 02. desember 1996.

Viggo Jan Olsen ser tilbake:

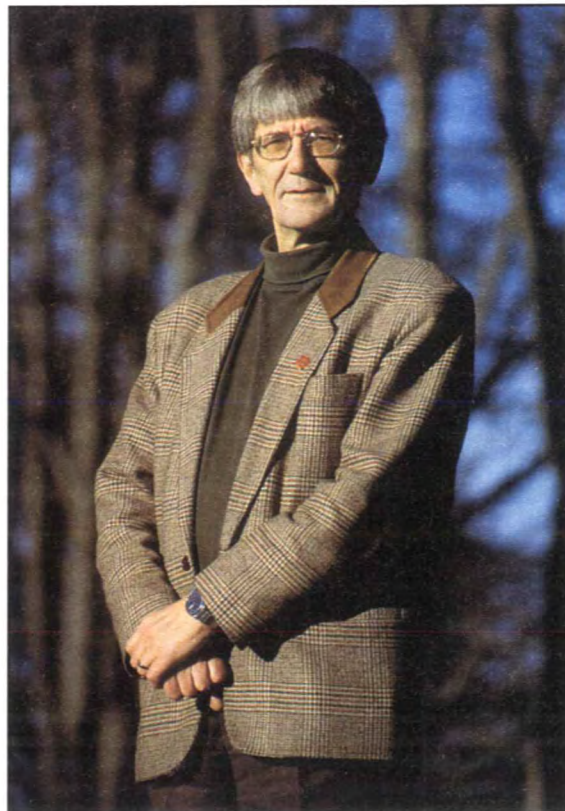
– Så lenge vi klarer å flire står vi han av!

Fiskeridirektør og vardøvrering Viggo Jan Olsen har forlatt en sentral posisjon i fiskeri-Norge, men fortsetter som rådgiver i Fiskeridirektoratet. Så kan han i det minste trøste seg med at en annen vardøvrering, Karl Eirik Schøtt-Pedersen, viderefører den politiske styringen av fiskerinæringen etter at han nå har overtatt posten som statsråd i Fiskeridepartementet. I dette intervjuet ser Viggo Jan Olsen tilbake på sin tid som leder for Fiskeridirektoratet, en tid som ble innledet med de strengeste – og minst populære – torskereguleringer fiskerinasjonen Norge har opplevd til nå. Det har til tider blåst hardt på toppene i Olsens «regjeringstid». Men det er nok torskekrisen som i første rekke vil prege hans ettermæle – på godt og vondt.

Da Viggo Jan Olsen inntok fiskeridirektørembetet høsten 1988 kunne han vanskelig forutse hva fremtiden skulle bringe. For riktig nok var det etterhvert blitt klart at bestandsutviklingen for den norsk-arktiske torskestammen – selve bærebjelken for store deler av norsk fiskerinæring – måtte føre til kraftige innstramninger for alle fartøygrupper når reguleringsopplegget for kommende sesong skulle utformes. Men om uværet brøt løs da knappe kvoter skulle fordeles, var det lite mot den orkanen som blåste opp da fiskerimyndighetene den 18. april 1989 innførte totalstopp i torskefisket.

– Aldri mer 18. april 1989! Utsagnet er blitt stående som kystens allegoriske omskrivning av en annen ulykkelig begivenhet i vår lands historie. Men selv ikke i etterpåklokskapens klare lys kan Viggo Jan Olsen i dag få seg til å se at noe kunne vært gjort anderledes.

– Jeg kan huske at vi så sent som 3. mars satt i møte med Fiskarlaget i departementet for å diskutere utviklingen i fisket. Da så det fortsatt ut til at opplegget fungerte bra. Ja, vi vurderte situasjonen som såpass god at det til og med kunne være grunnlag for å korte inn på den varslede påsestoppen. Da så fangsttallene etterhvert kom på

Klar tale: – Bare over mitt lik! Forslaget fra Nordland Fiskerifiskarlag om å innføre «individuelle mannskvoter» under torskekrisen i 1990 møtte bastant motbør fra fiskeridirektør Viggo Jan Olsen

bordet, måtte vi bare registrere at vi hadde undervurdert kystflåtens fangstkapasitet. Årsaken var den gode tilgjengeligheten dette året sier han.

Medansvar

Viggo Jan Olsen minner om at en ansvarlig ressursforvaltning nødvendigvis må innebære vilje til å ta upopulære avgjørelser. Han berømmer daværende fiskeriminister Bjarne Mørk Eidem for det mot han viste ved å gjennomføre det kontroversielle og politisk belastende vedtaket en totalstopp innebar. Samtidig vedkjenner han seg medansvaret for at det ble som det ble. Stoppen skjedde etter klar tilråding fra fiskeridirektøren.

Etter 88/89-sesongen sto et nytt kvoteår for tur – med enda mindre å fordele. 1990 ble året da fartøykvoteordningen så dagens lys. Nye rama-

Byråkrater: – Etter et langt liv i mange ulike institusjoner og jobbsammenhenger er det min erfaring at arbeidet som utføres i forvaltningen – eller det såkalte byråkratiet – ikke står tilbake for innsatsen som legges ned i andre foretak, sier Viggo Jan Olsen.

krik steg opp langs kysten. Beskyldningene haglet: Fiskerimyndighetene innførte et nytt klasseskille i fiskerinæringen. Udugeligheten hadde seiret.

I mellomtiden var fiskeridirektøren og et portefølje fra departementet nærmest ustanselig på reisefot for å drive brannslukking, forklare og forsvare. Og ikke minst, lytte til forslag til løsninger på de mange problemene som oppsto i kjølvannet av de strenge reguleringene. Et av de mest ytterliggående forslagene kom fram under et møte i Nordland Fylkesfiskarlag. Der ble fiskeridirektøren bedt om å vurdere å innføre individuelle mannskvoter i torskefisket. Fiskeridirektørens synspunkt på forslaget er senere blitt levende gjengitt i en lang rekke skildringer. Viggo Jan Olsen hevet umiddelbart sin høyreiste skikkelse og repliserte: – *Bare over mitt lik!*

– Ditt hælvet!

Om stemningen som rådde på kysten i denne perioden, illustrerer historien Viggo Jan Olsen kan fortelle om fiskeriministerens reise til Senja, midt i verste reguleringsstriden. På ei kai på yttersida av Senja blir Bjarne Mørk Eidem og hans følge oppmerksomme på en eldre fisker som sitter i båten, opptatt med å sløye fisk. Fiskeriministeren stanser opp og henvender seg til mannen ombord. Ingen stor sak, bare en vennlig bemerkning for å høre hvordan det står til.

Den eldre fiskeren kikker over skulderen opp mot ministeren på kaia. Omsider hever han det

Viggo Jan Olsen

er født 3. juli 1937 i Vardø.

Han sluttet som fiskeridirektør 1. oktober, og arbeider i dag som rådgiver i Fiskeridirektoratet.

Yrkeskarrieren er lang og variert:

Journalist (1956–58). Førsteseekretær, Fiskeridirektoratet (1966–67). Salgsstyresekretær, Norges Fiskarlag (1967–70). Adm.dir., Norges Levendefisklag (1970–73). Adm.dir., Norges Fiskeriforskningsråd (1973–76). Generalsekretær, Norges Fiskarlag (1976–79). Ass. Fiskeridirektør (1979–85). Fiskeriråd i London (1985–88). Fiskeridirektør siden 1988.

ene øyebrynet og utbryter. – *Å, hei! E' de du? Ditt hælvet!*

Jo, det stormet på mange vis de første årene av Viggo Jan Olsens direktørperiode. Den avtroppende fiskeridirektøren tror imidlertid fiskerne inne aksepterer prinsippene i de forvaltningsmessige strategier som har tvunget seg fram de senere år. Det er når de knappe godene skal fordeles at de latente interesse motsetningene blant næringsutøverne bringes til overflaten sier han.

– *Hva er du mest fornøyd med når du ser tilbake på de åtte årene som er gått?*

– Generelt vil jeg si at vi har grunn til å være fornøyd med at vi er kommet et langt stykke på vei mot en ansvarlig ressursforvaltning. Det er blitt hevdet at Norge er «verdensmester» i ressursforvaltning, og det kan godt være. Men samtidig skal vi huske på at konkurransen internasjonalt er jævlig dårlig!

– Ellers er det mange ulike elementer i det som i dag utgjør vår ressursforvaltning. Et sentralt punkt i en ansvarlig forvaltningsstrategi er imidlertid at vi har kontroll med ressursuttaket. Det er viktig fordi det er nødvendig å ha en best mulig oversikt over hva som faktisk hentes ut av fiskeressurser. Men det er også et viktig ledd i arbeidet med å skape rettferdighet og legitimitet i reguleringene.

Viggo Jan Olsen trekker også fram utviklingen av det gode forvaltningssamarbeidet mellom Norge og Russland om fellesressursene i nord.

– Her var vi allerede kommet langt når det gjaldt forskningssamarbeid. I dag kan vi konstatere at vi har fått til et nært og tillitsfullt forvaltningsmessig samarbeid som vil ha stor betydning for framtiden for de viktige fiskeressursene i Barentshavet, sier han.

– *Fullt så langt har vi ikke kommet når det gjelder samarbeidet med EU om fellesressursene i Nordsjøen?*

– Når det gjelder Nordsjøen og vårt forhold til EU gjenstår fortsatt et stort arbeid, selv om vi også her er kommet et stykke videre. Når vi ikke har oppnådd det samme i Nordsjøen har det mange årsaker, ikke minst det faktum at EU som for-

handlingsmotpart er langt mer sammensatt og sliter med store, innbyrdes interessemotsetninger.

Det er imidlertid klare tegn til at EU-kommisjonen er i ferd med å komme oss i møte når det gjelder felles forvaltningstiltak i Nordsjøen. Ett eksempel er at kommisjonen nylig anbefalte en 40 prosents reduksjon i uttaket av viktige bestander. Anbefalingen ble dessverre avvist av Ministerrådet. Det illustrerer igjen mitt tidligere poeng om at norske politikere, i motsetning til EU, så langt har vist større vilje og evne til å fatte upopulære, men nødvendige, politiske vedtak.

– Fra tid til annen hever det seg røster som hevder at vi har vi en fiskeriforvaltning som er for stor og kostbar i forhold til næringens inntektsskapende evne ?

– Da vil jeg svare at dersom vi skal bygge ned forvaltningen må det skje på bekostning av viktige samfunnsoppgaver vi er satt til å forvalte. Jeg vil også minne om at uten en forvaltning som er i stand til å gjennomføre en effektiv ressursforvaltning kan kostnadene fort bli enda større for samfunnet.

Ellers må jeg innrømme at jeg ofte har latt meg irritere over nedsettende insinuasjoner om byråkrati og byråkrater. Etter et langt liv i mange ulike institusjoner og jobbsammenhenger er min erfaring at arbeidet som utføres i forvaltningen – eller det såkalte byråkratiet – ikke står tilbake for innsatsen som legges ned i andre foretak.

– Har vi et fiskeridepartement om, la oss si, fem år ?

– Det ønsker jeg ikke å spekulere i. Men om jeg blir spurt om vi bør ha et eget departement for fiskeriene, er mitt svar et klart ja. Bakgrunnen er kort og godt at næringen er så komplisert og har så mange særtrekk at det er nødvendig å ha samlet kompetansen ett sted. Forslaget som har vært fremme om å samle landbruk og fiskeri i et utvidet «Primærnæringsdepartement» vil etter min oppfatning være helt dødfødt. Til det er de to næringsgrenene alt for ulike. Jeg tror heller ikke det er noen god løsning for fiskerinæringen at Fiskeridepartementet blir en del av Næringsdepartementet.

– Et forslag som omhandler Reguleringsrådets sammensetning og funksjon er for tiden til høring i berørte instanser. Hvilke synspunkter har du, som mangeårig formann for rådet, på rådets framtid?

– Reguleringsrådet har vært et svært viktig organ for direktoratet i vårt arbeid med utforming og oppfølging av reguleringsforslag til departementet. Rådet samler nær sagt alle ledd i norsk fiskerinæring, og fungerer som et forum der motstridende interesser møtes og kan utveksle synspunkter.

Defor er jeg også tilfreds med at det er enighet om å videreføre ordningen med et reguleringsråd. Det som gjør meg en smule betenkt, er at forslaget legger opp til at praksisen med stemmegivning skal avvikles. Jeg frykter det vil svekke rådets betydning dersom det legges opp til at sakene rådet skal uttale seg om skal avgjøres gjennom såkalt konsensus. For medlemmene i rådet er jeg redd det vil bety en langt mindre for-

pliktende arbeidsform enn tilfellet har vært til nå. Det vil også kunne svekke mulighetene til å få klarhet i hvor uenigheten mellom partene går.

– Har fiskeridirektøren stor makt ?

(Pause)

– Ja. Innenfor gitte rammer er det klart at fiskeridirektøren er delegert mye makt.

– Har det hendt du har hatt problemer med å forholde deg nøytral når det har stormet som verst rundt fiskeripolitikken ?

– Nei. Jeg har hele tiden vært svært bevisst på ikke å synse offentlig, til tross for at jeg naturligvis har hatt mine personlige oppfatninger. En viktig motivasjon bak dette standpunktet var det jeg opplevde under EF-striden i 1972, som engasjert og aktiv nei-mann. Noe av det som irriterte meg mest dengang var byråkrater som i kraft av sin posisjon engasjerte seg på den ene siden i den politiske debatten. Der og da forbannet jeg meg på at det ikke skulle bli min stil.

Fiskeridirektoratet er et fagdirektorat. Man skal skille mellom fag og politikk selv om grensene noen ganger kan være flytende.

– Er den situasjonen endret som følge av at du ikke lenger er fiskeridirektør ?

– Jeg er fortsatt byråkrat !

– Hvor finner en etter din mening ytterpunktene i dagens fiskeripolitiske debatt ?

– Den går mellom kyst og hav.

– Hva med enhetskvoteordningen. Er det «omsettelige kvoter» som er barnets rette navn ?

– Når det gjelder spørsmålet om innføring av enhetskvoter i hav- og ringnotflåten må jeg innrømme at jeg ikke har sterke synspunkter. Dersom ordningen kan bidra til å oppfylle målene om økt lønnsomhet og reduksjon i den samlede kapasiteten, vil jeg si det slik at det er en ordning som ihvertfall ikke bør avvises.

– Føles det vemodig å forlate toppstillingen i direktoratet etter alle disse årene ?

– La meg besvare spørsmålet ved hjelp av et bilde. Det føles omtrent som når du har gått en lang tur i kupert terreng med tung ryggsekk. Når du tar av deg ryggsekken, føles det straks lettere å gå videre.

Forøvrig kan jeg si at jeg syns det er fornuftig med åremålsstillinger i posisjoner som dette. Vi blir alle eldre. Dessuten er det praktisk å ha en tidsramme å forholde seg til. Det har gjort det lett for min del å innstille meg på det som skulle skje og akseptere at min tid nå er ute.

– Har du en leveregele ?

– Ja. Så lenge vi klare å flire står vi han av !

SIAL 96 – En messe verd?

I et vakkert høstvær gikk den store internasjonale matvaremessen SIAL (Salon International de Produits d'Alimentaires) av stabelen i Paris i perioden 20. til 24. oktober. Været var egentlig såpass bra at Herald Tribunes Parisutgave på værkartet stadig vekk opererte med uttrykket «ekstraordinært varmt» over Frankrike. SIAL finner sted annet hvert år et stykke nord for sentrum i messeområdet Paris Nord Villepinte, nesten helt ute ved Charles de Gaulle flyplassen. 108 000 besøkende fant veien til 94-utgaven av SIAL, hvorav 34 % tilreisende fra 156 land. Messearrangørene regnet med at minst like mange ville finne veien til årets messe, og de fikk rett. Årets «Salon» samlet totalt 4 150 utstillere og 110 690 besøkende.

Man kunne nok ta helikopter ut til messeområdet dersom man hadde råd, men i så fall ville nok de attesterende myndigheter ha fått apoplektisk anfall skulle vi tro. Det var betryggende best å

dukke ned i metrosystemet og kaste seg inn på RER-forstadstogets linje B, billett stor kr 17,50 franc = kr 22,40, for så å gå av på stasjonen Parc d'Expositions. Og der lå messeområdet foran oss med seks kjempehaller spredd utover og formet som en hånd eller et løvblad. Messen dekker et utstillingsareale på 165 000 m² med en netto standflate på 100 000 m². Dette var nok større greier en gode gamle Nor Fishing i Trondheim. Innenfor veggene sto nå godt over 4 000 firmaer og utstillere klare til å presentere sine mat- og drikkevarer for importører, distributører, innkjøpere, kjøpmenn, forhandlere, grosserere, detaljister, meglere, restauranteiere, industriledere, interesserte skuelystne, offentlige myndigheter, organisasjoner og en og annen bladfyk. Altså, for å sitere fra den offisielle besøksguiden: «SIAL 96 – en virkelig forretningsmøteplass for deltakerne i verdens matvareindustri» eller «Besøk Paris – verdens hovedstad for matvareindustrien».

SIALs viktigste produktområder er

- Halvfabrikata
- Melkeprodukter og egg
- Fugl
- Fersk frukt og friske grønnsaker, planter
- Kjøtt- og spekemat
- Hermetikk

Bryggen i Bergen? Nei – dette er den norske fellesstanden på SIAL-messen i Paris.

- Frossenmat og iskrem
- Krydder
- Ferskt kjøtt og innmat
- Fisk, skjell og skalldyr
- Sukkervarer, kjeks og finbakst
- Catering
- Mat for husdyr
- Diett- og barnemat
- Vin, brennevin, cider, øl, fruktjuice og mineralvann.

Ved siden av denne kjempestore matvaremessen ble det samtidig arrangert en internasjonal fagmesse for teknologi og utstyr for matvareindustrien (IPA) samt en internasjonal fagmesse for butikkutstyr (EQUIPMAG). Dette for å tilnærme seg konseptet til konkurrenten: ANUGA-messen i København. Disse to messene holdt til på en annen kant av byen (Paris Porte de Versailles) og ble ikke besøkt av oss.

Vi fant Norge i Hall nr. 1, aller nærmest hovedinngangen, forbi Østerrike og rett fram. Hallene 1 og 2 var reservert for fremstøt fra forskjellige land i form av en hærskare av nasjonale paviljonger og fellesstander. Og der, som tidligere nevnt ikke så langt fra inngangen, som en vakker og original kontrast til det omkringliggende miljøet, trer den norske standen fram. Tydelig og særpreget. I alle fall noe helt annet enn de hvite, lysglinsende barbersalongstandene som ellers var den gjennomgående assosiasjonen Fiskets Gangs medarbeidere fikk ved etterhvert å ha besøkt omtrent samtlige av de 4 000 standene i de seks kjempehallene.

Bryggen i Bergen

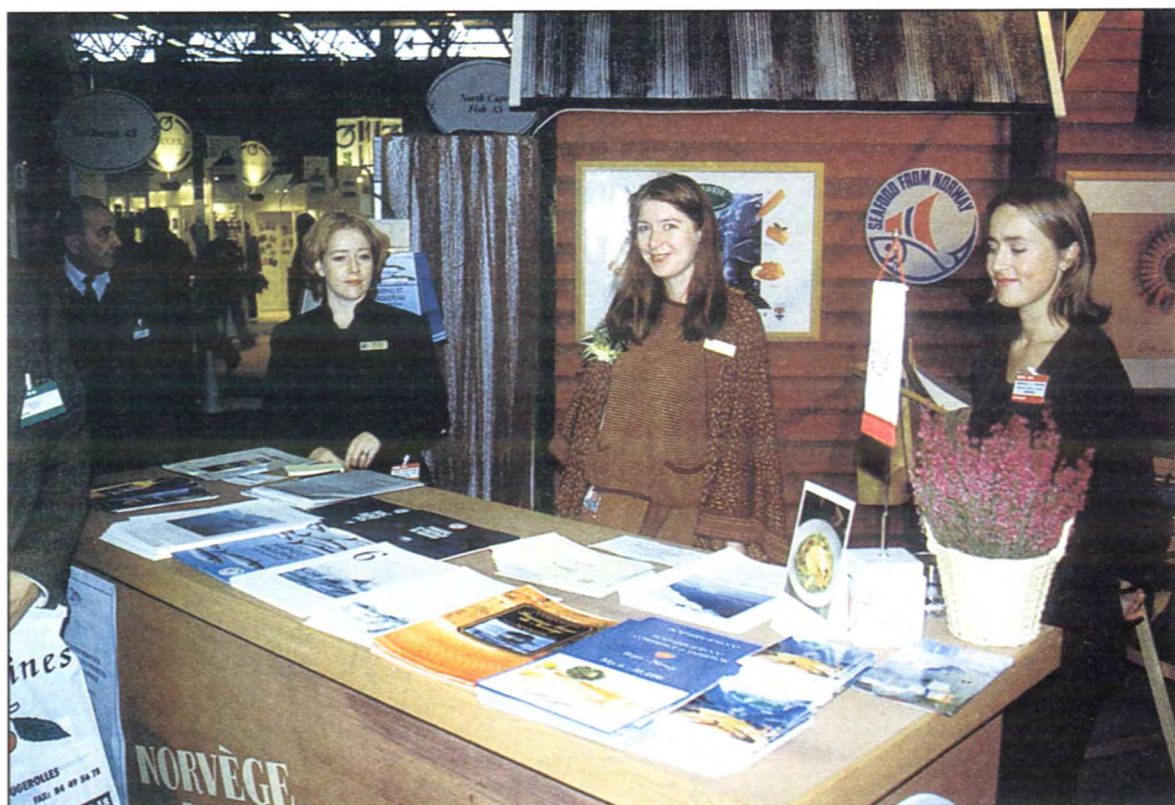
Bryggen i Bergen! Trehusfasader på brostein med smau og gårdsrom innenfor. Husene med liggende panel i rødt, oker, gult, rødbrunt og hvitt. Benker og brygger. Tønner, taukveiler, garn og nøter. Og husene var skiltet med Bømlø, Berlevåg, Gryllefjord, Stad osv. Jo – dette kunne ligne på noe. Det eneste som manglet, var lukten av tjære, sjø og tang.

– Jeg er meget godt fornøyd med standens utforming, arkitektur og beliggenhet, sa O. Kavlis administrerende direktør Finn Bergesen jr. til oss.

– Vi startet dette konseptet i sin tid med en slags arkitektonisk gjenspeiling av Stavangermiljøet, kunne Toril Justad i Norges Eksportråd fortelle oss. Hun er prosjektleder for messer og arrangementer. – Etterhvert designet vi oss fram til et slags Bergensmiljø i skjæringspunktet mellom Bryggen og Fisketorget. Denne utformingen har vi tidligere brukt under messer i Hamburg og Brussel og vi synes den passer fint her i Paris.

Og det syntes Fiskets Gang også. En stand som sikkert vil bli husket der den lå som en slags miljømagnet omgitt av relativt nøytrale og strømlinjete nasjonalstander fra Portugal, Hellas, Danmark, Costa Rica, Østerrike, Marokko, Tyskland og Estland. Den sistnevnte var forøvrig sjelden betjent.

– Hvorfor er det ingen norske bedrifter borte i Hall 6 der det er en stor fiskeavdeling?, måtte vi nesten spørre om etter å ha lett forjeves etter det norske flagget. Det eneste vi fant der borte mellom frossenfisk, hermetikk, klippfisk,

Eksportutvalget for fisk hadde alle brosjyrene under kontroll – også invitasjonsfolderen til Northern Seafood Conference and Exhibition i Bergen i 1998.....

Torsk utskåret av isblokk, kongekrabbe fra Varangerfjorden og smaksprøver av nystekt laks og torsk utdelt av den norskstalende japanske kokken. Vi fant det på standen til North Cape Fish.

røykelaks og ferskfisk og som kunne ha noe med oss å gjøre, var en stor rund hermetikkpaviljong hvor det sto Viking Fjord med store bokstaver.

– Fisk er selvsagt vår image på messer som denne. Det at vi er et stort fiskeleverandørland gir oss vår nasjonale profil i slike sammenhenger. Derfor er det riktig å samle fiskeri under en nasjonal hatt, kunne Toril Justad fortelle oss. Tendensten er forøvrig klar: flere og mer bearbejdede produkter. Tidligere var det stort sett bare laks det gikk ut på.

– Vi har også med landbruket denne gangen, kunne senior rådgiver i Eksportrådet Bente Mogård føye til med et sideblikk på O. Kavli AS. Ved siden av nye og tradisjonelle fiskeprodukter vil Norge også markedsføre noen utvalgte landbruksprodukter. Det mest relevante vil være produkter innenfor meieri, frukt, bær og grønnsaker.

På den norske fellestanden deltok følgende firmaer og organisasjoner:

- Reinhartsen Seafood AS – Rodosan AS
- Sjøvik AS
- Domstein AS
- O. Kavli AS
- SalOmega AS
- North Cape Fish AS
- Skaarfisk International GmbH
- Tromsfisk/La Bacaladera
- Hallvard Lerøy AS
- Rapidgruppen AS
- Rieber & Søn AS; Toro Næringsmiddelindustri
- Incofood AS
- Eksportutvalget for fisk
- Det norske programmet for landbruksprodukter v/Norges Eksportråd
- Norges Eksportråd.

Slik kan også mat og drikke promoteres! Fra den karibiske fellestanden.

Reker i alle slags fantastiske sauser på den tyske standen.

Kongekrabbe og stekt torsk

Det var produkter av fisk som naturlig nok dominerte den norske deltakelsen på SIAL. Ved siden av hel fersk og frossen fisk satses det mer og mer på videreforedlete produkter av laks, hvitfisk og pelagisk fisk. Ny teknologi har gjort det mulig å fremstille f.eks. laksefileter med helt lik vekt. Dette er svært interessant i forhold til det markedet bl.a. catering-industrien representerer. Blant de helt nye produktene nordmennene hadde med seg til Paris, fant vi også flere eksemplarer av kjempekrabben opprinnelig fra Kamtsjakt – den såkalte kongekrabben. Og i nærheten av kongekrabben fant vi også fiskerisjefen i Finnmark Runar Hartvigsen og nestlederen Sigmund Pleym Hågensen. Deres promotering av kongekrabbeprodukter vil vi komme tilbake til i et senere nummer av Fiskets Gang.

På standen til North Cape Fish ble det hver morgen stilt opp en frossen kjempekrabbe på fiskedisken. Ved siden av kongekrabben hadde den medbrakte japanske mesterkokken – som forøvrig snakket et utmerket norsk – stilt ut en stor torsk som han hadde skåret ut av en isblokk i fryseriet. Når han ikke var nede i kjelleren og skar ut kunstferdige fisker, stekte og braste han torsk og laks i et forrykende tempo til en stadig lengre kø av skuelystne. Et blasert, men nysgjerrig publikum satte øyensynlig pris på norsk stekt fisk. Det gjorde Fiskets Gangs utsendte også. Etter at vi hadde sneket til oss den tredje smaksprøven kunne vi tydelig høre kokken mumle: «Nordmenn får vel få gratis fisk, men dansker og svensker må nok betale....»

Den stekte norske torsk var meget populær hos et noe blasert publikum.

En viktig messe for norsk fiskerinæring?

Vi spurte også et representativt utvalg ressurspersoner om SIAL var en viktig messe for norsk fiskerinæring og promotering av norsk fisk og fiskeprodukter. Inntrykket vårt etter disse samtalen var noe variert. De fleste sa at fiskerimesen i Brussel

i fjor var bedre når det gjaldt å komme i direktekontakt med beslutningstakere. Brusselmessen er jo beregnet på fagfolk i fiskeribransjen. I fjor kom det hele 5 000 fiskekjøpere til Belgias hovedstad. Dette tilsier nok at promoteringsskytset kan innrettes på en mer effektiv og målrettet måte enn på en messe som favner over store og differensierede produkt- og målgrupper, selv om publikumstallet i Paris passerte formidable 100 000 (fire – fem ganger så mange som under augutmessene i Trondheim). Noen vurderte til og med å kutte SIAL for fremtiden. Men gudbedre –

fisken har på ingen måte druknet under SIAL ennå. Og det takket være bl.a. den dynamiske, originale og positivt gjenkjennelige norske fellesstanden

Daværende fiskeriminister Jan Henry T. Olsen tok seg tid til å komme ned fra fiskerihavna i Boulogne-sur-mer for å åpne den norske standen. Etterpå var det mottakelse i den norske ambassaden. Ministeren sa seg godt fornøyd med opplegget og det felles norske framstøtet.

Vi er enige. Det var så absolutt en messe verd.

Rodosans laksekroketter – en interessant nisje på Sial

Direktør Karl-Fredrik Rød i Rodosan AS har stor tro på laksekroketter i Europa. Idéen fikk han fra Japan.

Det var også plass til de litt mindre firmaene på den norske fellesstanden på SIAL-messen. På standen til Reinhartsen Seafood AS fant vi Karl-Fredrik Rød, administrerende direktør i RODOSAN AS i Tvedestand.

Rodosan startet opprinnelig fra enkel filetproduksjon og var nå til stede på SIAL med lekre, friterte potetkroketter med ren laks i midten. Dette er et helt nytt produkt som – vi testet det – smaker fortreffelig. Friterte kroketter er et europeisk produkt som skulle ha de beste forutsetninger for å gå godt i store land som Frankrike og Tyskland. Tyskerne vil forøvrig ha litt mer fyldig smak og ber om spinat i krocketten. Selv om fritersteking og friterykoking ikke er helt vanlig i Norge – utenom fastfooden på gatekjøkkenet og mors smultringgryte på kjøkkenet like før jul – vurderer nå restaurant- og cateringbransjen kroketter med laks inni som kanapéer og forretter.

Karl-Fredrik Rød fikk forresten ideen til dette krockettprosjektet fra Japan. Her hadde man puttet fisk inn i en slags krockett av ris for deretter å fritersteke produktet. Da var det på tide å stille to spørsmål til seg selv. Hvorfor ikke over-

føre dette konseptet til Europa med utgangspunkt i potet? Og hvorfor ikke likeså godt ta den japanske utfordringen på egen banehalvdel?

Fra Japan har Rodosan fått forespørsel om å produsere en variert serie med riskroketter og risboller med fisk i midten. Flaskehalsen i Japan er at fisken legges inn i risen for hånd. Det tar tid og koster penger. Men Rød visste at det var utviklet japansk maskinelt utstyr for å fylle laks inn i riskroketter. Men dette hadde japanerne rett og slett glemt. Så i dag har Rodosan utviklet den første lakseinnputtingsmaskinen i Norge. – Rene, skjære Rolls Royce på dette området, kunne han meddele.

– Ellers legger jeg meg helt flat for den japanske smak. Det er helt uinteressant hva jeg liker, mener og foretrekker. Dersom Japan vil ha fritersteke riskroketter med laks inni, så skal vi sørge for et godt og variert utvalg av denne delikatessen helt etter japansk smak og behag, fortsetter Rød.

Fiskets Gang fikk også smake på laksebiter marinert med løk – eller surlaks som det også heter. Laksen var fast og fin og ikke bløt som vi har vært borte i noen ganger tidligere. – Dette produktet tror jeg vil være interessant her i Frankrike og i Tyskland, mente Rød.

– Men uansett, hva vi enn kan tilby av lekre og delikate produkter; det nytter ikke å gjøre seg interessant dersom ikke utgangspunktet er skikkelig. Hos oss er hygienestandarden helt på topp. Hver morgen starter jeg opp med en ATP-test! avslutter han mens nye kunder er på vei bort til bordet hans.

Da sier vi adjø til Karl-Fredrik Rød. Mr. Rød på japansk heter Rodosan. Da skulle jo firmanavnet gi seg selv. På visittkortet står Rodosan både med vanlige bokstaver og med japansk kalligrafi. Her overlates intet til tilfeldighetene.

Da Fiskets Gang ikke er helt på høgget når det gjelder ATP, tok vi en kjapp telefon til sjefsinspektør Geir Valset ved Avdeling for kvalitetskontroll her på huset.

– ATP-test er en kjemisk metode for å sjekke aktivitetene til både døde og levende bakterier, med andre ord: en kontroll av renholdsstandarden. Denne hurtigmetoden kan gi svar på hygienestandarden etter 2 minutter. At Rodosan AS bruker ATP-testen hver dag tilsier at bedriften ligger øverst i eliteserien når det gjelder renhold og hygiene. Forresten, vi bestilte selv et slikt apparat for et par dager siden....., kunne Valset fortelle oss.

En ettermiddag på Rue Saint Honoré

Som i et stilleben av Renoir lå den norske røykelaksen og koste seg til en kilopris på 580 franc i Rue Saint Honoré.

Jo-da fint skal det være. Fiskets Gang hadde uforskyldt fått tildelt et rimelig hotell i et meget fint strøk. Vårt temporære lokalrevir ble området rundt Madeleine fra ca. Operaen i nord og ned til aksene Concorde, Jardin des Tuileries og Louvre i sør. Bare det å se inn gjennom utstillingsvinduene var nok til å få mangelsykdommer i lommeboken. Her lå de mondene Haut couture-husene og delikatesse- og gastronomiforretningene av luksustypen Fauchon og Hédiard i kø hvor vi enn gikk og snudde oss. I et slikt strøk drev ikke Fiskets Gang det særlig lengre enn til å stå blasert oppetter en bardisk eller to for inntakelse av café au lait og baguette med ost og skinke til frokost. Resten ble gjort i andre strøk og arrondissementer.

Men siste ettermiddagen ville vi stoppe litt opp for å sjekke lakseprisene i de overdådige delikatesseforretningene rundt Madeleine. I Rue du Faubourg St. Honoré som går over i Rue Saint Honoré når den krysser Rue Royale, ligger kiloprisen på røkt laks oppunder 600 franc, hvilket vil si 750 kroner! På skiltet sto det med tydelige bokstaver Saumon Fumé Norvégien. Et såkalt Oeuf Norvégien – egg innpakket i glasert røykelaks kostet 40 franc, dvs. vel 50 kroner. Og slik var det bortover hele linjen. Mellom 500 og 600 franc for den norske røykelaksen. Men da så vinduene ut som overjordiske stilleben pyntet til fest og malt av Renoir.

Oppe på kjøpesenteret Lafayette lå prisene på pakket norsk røykelaks rundt 230 franc, altså 300 kroner. På hypermarkedet, supermarkedet og hos den vanlige kjøpmannen nede på hjørnet var selvsagt prisene lavere, men det følte som om vi var hensatt til eventyret om keiserens nye klær. Desto dyrere, desto mer fornemt.

En annen ting: På restaurantmenyene rund-

«Norske egg»

tomkring traff vi ofte på Salade Norvégienne under avdelingene for forretter og salater. Stort sett besto den såkalte norske salaten av røykelaks og marinerte potetbiter på en seng av tomatskiver, oliven og salatblader. Men å bytte ut laksen med tunfisk – noe som ikke var uvanlig – er vel i anstendighetens navn å gå litt for langt i retning av Provence med sin Salade Niçoise.

RS

Northern Seafood Conference i Bergen 1998

Olav Lekve (t.v.) og Ragnar Sandbæk fra Fiskeridirektoratet deler ut invitasjonsfolderen til Northern Seafood Conference and Exhibition i Bergen i mai 1998 foran den norske fellesstanden på SIAL-messen i Paris. Så får tiden vise om det var verd bryet. (foto: Runar Hartvigsen)

Hva har så Northern Seafood Conference i Bergen i 1998 med SIAL-messen i Paris i år å gjøre? Forvirret?

På flyet nedover til Paris hadde Fiskets Gangs to utsendte med seg tunge pakker med spesialproduserte invitasjonsfoldere til Northern Seafood Conference and Exhibition som skal avholdes i Bergen fra 6. til 10 mai 1998. Dette som en oppfølger av tilsvarende koferanser og messer i Bergen i mai 94 og mai i år. Etter å plystret uskyldig foran innsjekkingsvekten på Flesland fikk vi lasten gratis med oss.

Ved å dele ut foldere som både kunne a) forberede til og b) minne om konferansen og messen i Bergen om to år, ville vi kanskje kunne øke interessen for eventementet i byen mellom de syv fjell. Og på SIAL hadde vi jo hørt at det ville komme massevis av folk innom!

Som sagt så gjort. Folderen ble delt ut til alt standpersonale som hadde med fisk og fiskevarer å gjøre. Derfor konsentrerte vi oss stort sett om folkelivet i Hall 6.

Etter at folderne var behørig og systematisk delt ut, fulgte Erik Bøge fra Messeselskapet AS i Bergen opp promoteringen med personlig oppmøte hos de mest relevante utvalgte.

Så får vi se i mai 1998 om vi gjorde en god nok jobb for fedrelandet.

RS

Felles fôrkvoter innen lakseoppdrett

Fiskeridepartementet vedtok 19. oktober at det ved søknad kan tildeles en felles fôrkvote for flere oppdrettskonsesjoner innen lakseoppdrett. Vilkårene er at konsesjonsanleggene har samme eier som eier mer enn halvparten av anleggene. Videre stilles det som vilkår at oppdrettskonsesjonene er tildelt i samme fylke og at driften foregår der.

Ordningen med fôrkvoter innen lakseoppdrett for 1996, ble innført fra 1. mars i år for å

tilpasse produksjonen av oppdrettslaks til markedet. Tidligere ble fôrkvotene tildelt hver enkelt oppdrettskonsesjon. Hensikten med felleskvoter er å gjøre det mulig for oppdretterne å tilpasse fôrkvotene egne etablerte driftsmønstre. Felleskvoten skal ikke i noe tilfelle utgjøre mer enn det samlede antall tonn fôr som ville ha blitt tildelt de ulike konsesjonene.

FRIONOR 50 år:

Frossenfisk til verden!

I 1946 tok verdens første fiskeriminister Reidar Carlsen det politiske initiativ til å eksportere norsk fisk. «Norsk Frossenfisk A/S» ble etablert på et møte på Oslo Børs. 10. og 11. oktober samme år.

Frossenfisken var heller ukjent på denne tiden. «FRIONOR» fikk etterhvert overbevist innenlandske og utenlandske om at frossen fisk var både anvendelige, næringsrik og velsmakende i den daglige etterkrigs-husholdningen.

– Frionor revolusjonerte hele fiskeeksporten. Det er vi selvsagt stolt av. Vi kom ut i den store verden, sier informasjonssjef Per Terje Rogde til Fiskets Gang.

– Vi må huske på at Norge i 1946 hadde et enormt mottakingsbehov etter okkupasjonen.

En fri nasjon, med optimisme som drivkraft. At de forskjellige aktørene i norsk fiskerinæring kunne enes om å eksportere fisk sammen var en sensasjon i seg selv, sier Rogde.

Næringsriktig og god mat er «Frionors» varemerke. En frisk, sunn svensk ungjente beviser vel det.

Kjøpmannen Johs A. Jacobsen var en av de første til å markedsføre norsk frossenfisk i utlandet. Her demonstrerer han benfrie fileter i et varehus i Chicago.

22 land

I 1956 eksporterte Frionor til 22 land. I tillegg kom 5000 frysedisker i hjemlandet. I USA skapte man varemerket «Fish-Fingers». Da eksploderte etterspørselen, og det norske markedet tok etter, slik at fiskepinner etterhvert er blitt en vanlig rett på våre middagsbord.

Religion

Europa, USA, Australia, pluss deler av Asia er Frionors markeder i dag. 90% av produksjonen går til eksport.

Selskapet har 12 datterselskaper over hele verden.

På slutten av 1950-tallet ble Frionor medeier i et afrikansk selskap (Nairobi), som skulle distribu-

ere frossenfisk til Øst-Afrika. En nyvinning i seg selv.

Men religion hadde også sin innvirkning. – Ikke bare økonomiske og politiske rammebetingelser. Etterspørselen etter frossen fisk ble regelrett torpedert da Paven opphevet det katolske forbudet mot å spise kjøtt på alle fredager.

Dette fikk også følger for salget av frossenfisk, særlig i USA. Men to år senere opplevde Frionor eksportrekord. Da ble selskapets egen restaurant åpnet i april.

I Disse dager er det mye som tyder på at RGI (Røkke) vil ta over Frionor.

Informasjonssjef Per Terje Rogde vil kun bekrefte at noe vil skje i nærmeste framtid.

FG Per-Marius Larsen

Røykelaks-eksporten til USA «i boks»

Amerikanske myndigheter har omsider akseptert den norske kvalitetskontrollen på røykelaks. Men Fiskeridirektoratets kontrollverk mener likevel det vil ta tid før eksportrestriksjonene blir opphevet i praksis.

All kontroll av norsk laks foregår i dag i USA. For en tid siden ble det ifølge amerikanske myndigheter funnet listeria-bakterier i norsk laks. Det er imidlertid et faktum at røykelaksen kan bli liggende i ukesvis i amerikanske havner i påvente av

kontrollen. Det er derfor rimelig å anta at fisken kan bli dårlig på grunn av dette.

Det er Fiskeridirektoratets kontrollverk som skal overta jobben for de amerikanske myndigheter. I avtalen, som fra norsk side er utarbeidet av Kontrollverket, Eksportutvalget og Fiskerinæringens Landsforening (FNL), innebærer at eksportbedriftene kan dokumentere en egenkontroll. Direktoratet skal kontrollere både laksen og egenkontrollen hos bedriftene. Amerikanske myndigheter vil fortsette med stikkprøver for igjen å kontrollere at den norske kontrollen fungerer. Etterhvert vil laksen kunne passere fritt. Men det kan ta sin tid.

FG Per-Marius Larsen

Kari Morvik politisk rådgiver

Førstekonsulent hos Fiskerisjefen i Sogn og Fjordane, Kari Morvik (44), er tilsett som politisk rådgjevar i Fiskeridepartementet. Morvik er fødd i Bergen. Ho er utdanna kjemiingeniør og har dessutan studert bedriftsøkonomi. Morvik har arbeidd ved Zoologisk laborator-

um i Bergen, ved Ulvesund Formelfabrikk i Vågsøy, i Nordfjord kjøtt- og næringsmiddelkontroll og ho har undervist ved Studiesenteret i Måløy. Sidan 1989 har ho vore tilsett hos Fiskerisjefen i Sogn og Fjordane.

FG

NR. 10
1996

Minneord om Per Øynes

Det var med vemod vi på Havforskningsinstituttet i Bergen mottok meldingen om at vår gode venn og kollega Per Øynes døde den 18 oktober, etter et lengre tids sykeleie ved Sandviken sykehjem.

Per Øynes ble født 2 februar 1923 i Finnvåg, Øksnes i Vesterålen. Under krigen 1940–45 gikk Per på forskjellige gymnaser, sist på Orkdal Landsgymnas. På denne tiden kom Per med i illegalt arbeid mot tyskerne, og etter krigen ble han til delt Deltakermedaljen.

Etter krigen begynte Per med realfagstudier på Universitetet i Oslo. Etter førsteavdelingen på Blindern, begynte han med hovedfagsstudiet på Instituttet for Marin Biologi i Frederiks gt., samtidig som han fikk jobb som assistent ved Norsk Institutt for Hvalforskning. Sitt første vitenskapelige tokt på sjøen var i 1950, da en gruppe studenter under ledelse av dr.Å. Jonsgård reiste til Barentshavet – Spitsbergen for å samle biologisk materiale fra vågehval. Dette tente Pers interesse for biologisk feltarbeid, og i 1952 ble han engasjert til et seltokt til Vesterisen. Under dette toktet kom han ut i det forferdelige uværet som resulterte i at fem ishavsskuter forliste. Per beskrev, sammen med Kjell Nystrøm, denne dramatiske opplevelsen i boken «Alarm i Vestisen» som utkom i 1968. Per ble imidlertid ikke skremt av denne dramatiske hendelsen, for allerede høsten 1953 reiste han sammen med Professor J.T. Ruud med hvalbåten «Eneren» på tokt til Antarktis og var der i hele hvalfangstsesongen 1953/54.

Våren 1956 avla Per hovedfagseksamen i marin biologi ved Universitetet i Oslo. Hans hovedfagsarbeide var: «Studier over spermhvalen *Physeter catodon* L.» Etter eksamen fortsatte han som assistent ved Hvalforskningsinstituttet og

publiserer en rekke artikler, enten selvstendig eller sammen med andre. Hans gode evne til å popularisere gjorde at han ofte ble engasjert som konsulent av aviser og forlag til oversettelse av utenlandsk faglitteratur.

I 1963 begynner han ved Havforskningsinstituttet i Bergen. Den første tiden ved Havforskningen var hans hovedinteresse sel og selfangst, og han reiste på seltokter over hele Nord-Atlanteren fra Kvitsjøen til Vest-Grønland. Han kartla også alle forekomster av sel på kysten fra Hvaler til Varangerfjorden. Dette var den første fullstendige oversikt over sel i Norge, og rapporten gav gode informasjoner om mengden av sel i de forskjellige områder. Per trivdes best når han var på tokt, og dette kommer klart til syne når en ser på hans merittliste. Han drev med brislingmerking i Sunnhordland, hummer og krabbe i Austevoll, skjell i Trøndelag osv. Per ble også satt til å undersøke sammensettingen av bifangstene i lysefisket etter brisling, et emne det var mye diskusjon om. De senere årene arbeidet han med rekefiske, og da særlig bifangster i reketrålen og kartlegging av nye rekefelt i Barentshavet og ved Spitsbergen. I samarbeide med andre startet han eksperimenteringen med skillenett i trålposen, og en kan si at han var med på arbeidet med forløperen til den nåværende sorteringsristen. Reker og rekefiske ble Pers hovedarbeidsområde de siste arbeidsår ved Havforskningsinstituttet. Da han ble pensjonert i mars 1991, 68 år gammel, sluttet en entusiastisk forsker ved Havforskningsinstituttet.

Vi lyser fred over hans minne

På vegne av kollegaer
ved Havforskningsinstituttet

Ivar Christensen.

Ressursforvaltning i nasjonal og internasjonal sammenheng

Av Fiskeridirektør Peter Gullestad

Ressursforvaltning er et stort felt, enten man tenker i nasjonal eller internasjonal sammenheng. Det å forvalte ressursene er samtidig et fagfelt hvor vi i historisk perspektiv har relativt begrenset erfaring – det er ikke mer enn ca 20 år siden vi i Norge begynte å regulere fisket ved hjelp av kvoter, og enda kortere siden vi f.eks. begynte med stenging av felt for å redusere fangst av småfisk. Oppbyggingen av en forvaltning av fiskeressursene må derfor ses på som en historisk prosess, der mye fortsatt ikke er falt på plass. Hvis vi ser på en vellykket forvaltning som et stort, ferdig langt puslespill, er jeg overbevist om at vi i lang tid fremover vil lete etter de rette brikkene – og brikker vil bli flyttet på – før vi har funnet systemer som blir liggende for lengre tid.

Ressursforvaltning er et stort puslespill, sa fiskeridirektør peter Gullestad på landsmøtet i Norges Fiskarlag.

Naturens luner er også mange, og mye er fortsatt ukjent for oss. Når ressurs situasjonen i våre farvann nord for 62°N er såvidt bra som den er, skyldes dette delvis gunstige naturforhold som sjøtemperatur, gode gyteforhold og vekstbetingelser. Men sterkt medvirkende – og kanskje avgjørende – har det vært at vi har klart å endre beskatningsmønsteret i positiv retning og å begrense fangsten i situasjoner der dette har vært påkrevet. En utfordring vil være å få til en forvaltning som er slik at kostnadene (i form av kostnader for både forvaltningen og fiskerne) ikke overstiger gevinsten ved å forvalte ressursen.

«Sunn» ressurs situasjon

Som kjent har vi i Norge flere målsettinger for fiskeripolitikken, og det vil alltid være ulike oppfatninger om hvilke som er viktigst. Men om målsettingene for fiskeripolitikken er flere, er det min oppfatning at en «sunn» ressurs situasjon er en grunnforutsetning for at de øvrige mål skal kunne nås. Om vi klarer å besikke vårt hus slik at vi kan drive en kontinuerlig høsting av havet på et stabilt høyt nivå, vil dette også gi positive ringvirkninger for de øvrige målsettingene. Dette blir ikke mindre

klart når vi ser på ressurs situasjonen for en del bunnfiskbestander hos våre naboland. I Nordsjøen, ved Færøyene og Island og langs østkysten av Canada er ressursene overbeskattet, og dette har alvorlige følger for dem som tradisjonelt har høstet og bearbeidet disse ressursene.

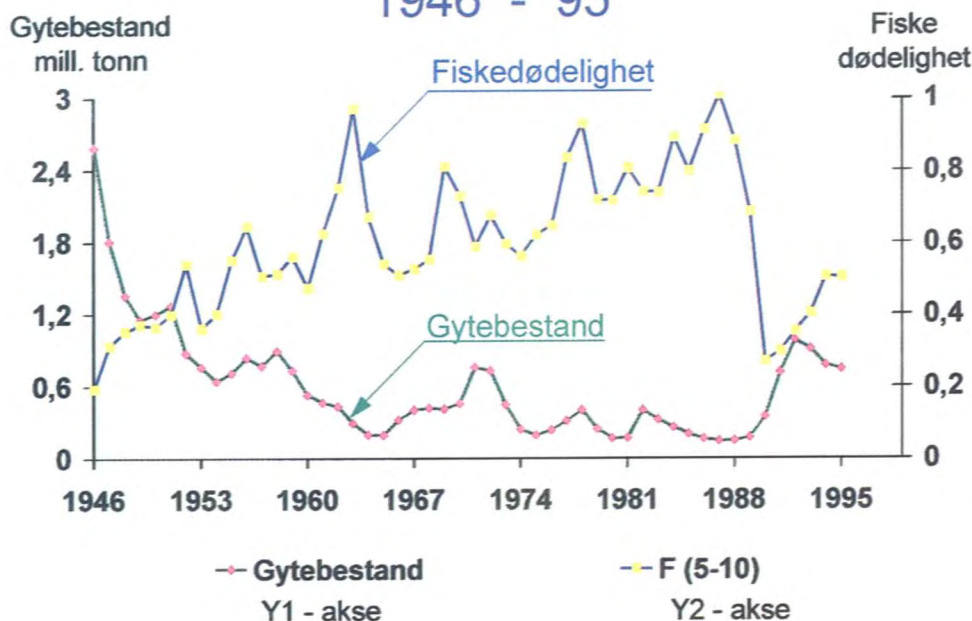
Jeg vil omtale fire hovedtema som hver for seg er grunnleggende og som samtidig henger nøye sammen. Disse er:

- kapasitet
- Kampen om rettigheter
- reguleringer
- kontroll og håndhevelse

Jeg vil forsøke å belyse både det nasjonale og internasjonale perspektivet for hvert av disse punktene. Noen vil kanskje spørre om de første to temaene hører hjemme i en diskusjon om ressursforvaltning. Det er i og for seg rett at i den årlige reguleringsdebatt så må vi ta den eksisterende struktur og kapasitet i fiskeflåten som gitt, og langt på vei vil også rettighetsfordelingen, f.eks trålstigen, være gitt. Likefullt er det slik at det, både nasjonalt og internasjonalt, er overkapasitet og

Gytebestand - Fiskedødelighet

1946 - 95

Norsk-arktisk torsk.

press på ressursene som i stor grad er styrende for regulerings- og kontrollbehovene. Reguleringsbehovet setter på sin side fart i kampen om fiskerettighetene, internasjonalt såvel som nasjonalt.

Kapasitet

Selv om tilgjengeligheten av enkelte fiskeslag i noen år kan være så dårlig at deler av flåten ikke fisker det den er tildelt, så er fangstkapasiteten totalt sett i norsk, såvel som i internasjonal flåte for stor i forhold til tilgjengelige ressurser. Graden av overkapasitet kan variere fra flåtegruppe til flåtegruppe, blant annet avhengig av hvilke kvoterettigheter de ulike fartøygruppene er tildelt. Årsaken til overkapasitet er blant annet mangel på avklarte rettighetsforhold til ressursene og teknologisk utvikling. Offentlige overføringer til næringen har også bidratt sterkt til overkapasiteten, og selv om de direkte subsidiene nå er tilnærmet lik null, fortsetter verftssubsidiene. Det er min påstand at disse subsidiene er en ulykke for fiskerinæringen, både globalt og nasjonalt.

Internasjonalt

Det globale problemet har vi allerede fått føle gjennom et ukontrollert fiske på de av våre fiskebestander som tidvis frister tilværelsen i interna-

sjonale smutthull. For mange land er det et nasjonalt overkapasitetsproblem som kommer til syne internasjonalt; nasjonens egne fiskeressurser kan være overbeskattet, eller andre forhold har ført til en ukontrollert vekst i fiskeflåten. Det kan da være nærliggende å eksportere overkapasiteten. For eksempel er flere overfløydige fiskefartøy, også norske, solgt ut for en billig penge, for så å dukke opp med bekvemmelighetsflagg i internasjonalt farvann, blant annet i Smutthullet. Ifølge SAO seiler 20% av verdens havfiskeflåte over 500 BRT under bekvemmelighetsflagg. Dette problemet må vi tro snarere vil øke enn avta i årene fremover, etterhvert som ulike land forsøker å rydde opp i sin egen nasjonale overkapasitet.

Internasjonale veftssubsidier er en av hovedårsakene bak det globale overkapasitetsproblemet. Det er derfor viktig at problemet takles internasjonalt, gjennom Verdens Handels Organisasjon (WTO). USA er en av de nasjonene som hittil i WTO har vært motstander av å fjerne subsidiene. En internasjonal omforenet løsning mht veftssubsidiene vil ikke kunne gjennomføres effektivt uten at USA er med. Sterke pressgrupper står bak den amerikanske motstanden. La oss håpe at USA kan bevegges i dette spørsmålet når den amerikanske presidentvalgkampen er over.

Det arbeides på flere felt for å få kontroll med den internasjonale overkapasiteten. I regi av FNs matvareorganisasjon, FAO, har det vært utarbeidet en relativt konkret avtale med sikte på å fremme fiskefartøyers overholdelse av internasjonale

bevarings- og forvaltningstiltak på det åpne hav (1993). Avtalen understreker flaggstatens forpliktelser med hensyn til å kontrollere fiskeriaktiviteten til fartøy som fører dens flagg. Når avtalen trer i kraft, skal det opprettes et sentralt internasjonalt register over fartøy som de ulike land har autorisert for fiske på det åpne hav, og som bl.a. gir opplysninger om fartøyenes eierforhold. Inntil i sommer er avtalen ratifisert av 9 parter (deriblant Norge) og vil først tre i kraft når 25 parter har sluttet seg til.

Med grunnlag i FN-avtalen om fiske på det åpne hav (1995, åpnes det for at regionale fiskeriorganisasjoner og arrangementer, som f.eks. NEAFC og Den blandede norsk-russiske fiskerikommisjon, skal kunne spille viktige roller for å komme problemet med uregulert fiske på det åpne hav til livs. En annen regional fiskeriorganisasjon – NAFO – har f.eks. satt i gang en prosess der en diskuterer tiltak som svartelisting av fartøy som fisker uten kvoterettigheter, landingsforbud, stenging av havner, osv.

Nasjonalt

Men også i Norge har vi problemer med at kapasiteten er større enn tilgjengelige ressurser. I fiskeri etter fiskeri aktualiseres derfor problemstillingen omkring begrensning i almenningsrettene. I en nasjon hvor sedvanen i årtusener har vært at enhver skal ha fri adgang til å høste av havet, vekker spørsmålet om stenging av allmenningen naturlig nok sterke følelser. Min 20-årige erfaring fra fiskeriforvaltningen er at konsesjons- og deltakelsesbegrensede ordninger i hovedsak er blitt etablert som et nødvendig onde i en krisesituasjon. Politikerne har, uavhengig av farge, hatt et mål eller håp om at dette skulle være midlertidige tiltak som kunne avvikles når krisen var over. Dette har jo vist seg å være et fromt håp, nettopp på grunn av den historiske utviklingsprosess vi er inne i. Jeg er overbevist om at det over tid blir nødvendig å stenge allmenningen for en stadig større del av flåten, også i kystflåten, ettersom fartøyenes fangstevne øker. Avviklingen av årets kystmakrellfiske burde illustrere hva jeg snakker om. Jeg betrakter med andre ord konsesjons- og deltakingsbegrensende ordninger som nødvendige, permanente onder.

Selv om det er en målsetting, som jeg selvsagt er enig i, at den norsk fiskeflåten skal fornyes og være konkurransedyktig, blir også *dette* kapasitetsdrivende. Når en reder kontraherer nybygg, vil den gamle båten ofte være den egenkapitalen som banken krever for å yte lån.

Dette betyr at det blir en innebygget forutsetning i nybyggingsprosjektet at den gamle båten skal fortsette nasjonalt eller internasjonalt som fiskefartøy, slik at nybåten faktisk kommer som et netto tilskudd til den globale overkapasiteten. Hva kan gjøres med dette? En idé kunne være å vurdere en omlegging fra verftssubsidier til en kondemneringsordning knyttet opp til fornyelse ved norske

verft. Dette kunne i det minste bidratt til å redusere kapasitetsøkningen ved fornyelse av flåten.

Forøvrig har jeg stor tro på at ulike typer enhetskvoteordninger er den riktige veien å gå for å få bukt med overkapasitetsproblemet.

Overkapasitetsproblemet, både nasjonalt og internasjonalt, forårsakes av teknologisk utvikling, subsidier og mangel på avklarte rettighetsforhold. Teknologisk fremgang er i seg selv en ønskelig prosess, og i alle fall ikke noe som lar seg regulere. Men når fiskeflåten samlet sett blir stadig mer effektiv, vil mangel på avklarte bruksrettigheter til ressursene kunne lede til at det fiskes mer enn hva bestandene tåler.

Vi er nå midt inne i en historisk epoke der slike rettigheter fordeles, og det skjer selvsagt ikke uten kamp.

Kampen om rettigheter

Kampen om rettigheter til fiskeressursene foregår på det internasjonale planet mellom ulike nasjoner og nasjonalt mellom fiskere, regioner og fartøygrupper.

Dramatisk

Internasjonalt startet denne kampen for alvor mot slutten av 1960-tallet.

Kapasitetsoppbygging i den internasjonale trål- og ringnotflåten førte til at det samlet ble fisket såvidt mye at flere bestander ble overfisket. I våre farvann var det spesielt fiske på norsk-arktisk torsk, nordsjøisild og norsk vårgytende sild som økte dramatisk. For norsk vårgytende sild resulterte for eksempel dette fangstpresset i at bestanden børt sammen, hvoretter det har tatt oss over 20 år å bygge den opp igjen.

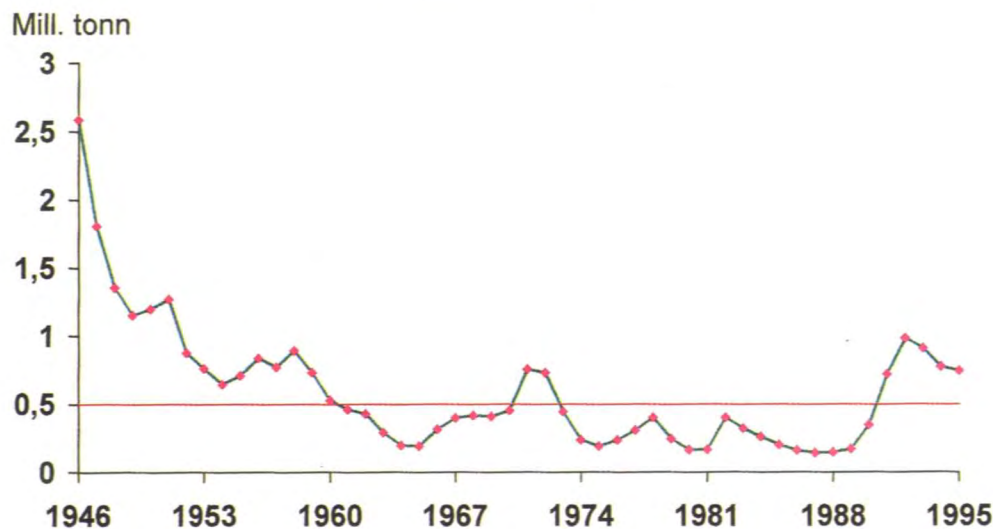
De første forsøk på å få internasjonal enighet om hvor mye som skulle bli fisket av disse bestandene ble gjort i Den nordøst atlantiske fiskerikommisjon (NEAFC) på 60-tallet og først på 70-tallet. Selv om deltakende nasjoner i prinsippet var enige om at fisket skulle begrenses, viste det seg umulig å bli enige om rettighetsfordelingen. Når en så la sammen hver nasjons krav til kvote, ble totalkvoten uansvarlig stor.

Disse erfaringene bidro sterkt til innføring av 200-milssoner og nasjonalisering av fiskeressursene i 1977. Man håpet dengang at dette skulle være tilstrekkelig tiltak for å fordele rettigheter internasjonalt. De viktigste av våre fiskebestander er ressurser vi enten deler med EU eller Russland. I fiskeritavtalene legges grunnlaget for fordelingsnøkkel for fellesbestander, gjensidige kvotebytter og gjensidig adgang for den andre parts fiskefartøyer.

Men fra rundt midten av 1980-tallet har vi internasjonalt i egne farvann fått erfare at etablering av 200-milssoner ikke har vært et tilstrekkelig tiltak til å hindre et internasjonalt overfiske. Fiskebestander som har vært strengt regulert innenfor de øko-

Gytebestand

1946 - 95

Norsk-arktisk torsk.

nomiske sonene, men som har vært tilgjengelige for fangst utenfor, har i økende grad blitt fisket av nasjoner som ikke kan vise til sonetilhørighet eller historisk fiske på disse ressursene. Dette er ikke noe spesielt fenomen i våre farvann. En tilsvarende utvikling i fisket ser vi globalt, og igjen er det behov for internasjonale løsninger.

Åpne hav

I regi av Verdens matvareorganisasjon (FAO) og FN har det i 1990-årene vært arbeidet med disse spørsmålene, noe som blant annet har resultert i FN-avtalen om fisket på det åpne hav. Denne avtalen gir rammer for hvordan man kan løse fordelings-, og kontrollproblemene på det åpne hav. Men ettersom avtalen som ble ferdigforhandlet i 1995 er et kompromiss mellom kyststater på den ene siden og fjernfiskenasjoner på den andre, sier det seg selv at ulike nasjoner kan legge ulike fortolkninger i hva avtalen innebærer. I årene som kommer blir det derfor viktig å fylle avtalen med reelt innhold.

Foreløpig er det uklart hvilke arenaer som i praksis kommer til å bli de viktigste verkstedene med hensyn til å hamre ut modeller for konkrete forvaltnings- og kontrollregimer for internasjonale farvann. Det er derfor viktig for Norge å arbeide videre med disse spørsmålene på bred front internasjonalt, både bilateralt, multiateralt og i de regionale organisasjonene.

I fortvilelse over det uansvarlige fisket som enkelte nasjoner driver etter torsk i Smuthullet, har

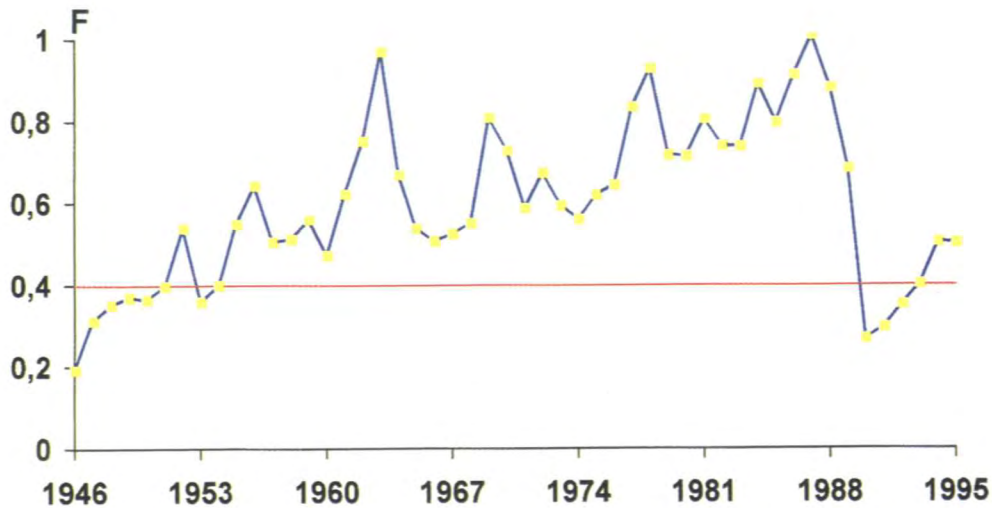
det vært tatt til orde for at kyststatene burde utvide sin økonomiske sone til også å dekke dette området. Jeg tror ikke dette er noen løsning nå. Nasjonaliseringen av fiskeressursene som skjedde ved etableringen av sonene i 1977, innebar en annektering av det som tidligere i prinsippet var å betrakte som fellesressurser for hele kloden. Fjernfiskenasjoner og andre nasjoner uten en lang kyststripe måtte da avstå fra adgang til fiskeressurser i et betydelig omfang. Jeg tror bestemt ikke at det er det samme internasjonale klima for å gjenta operasjonen nå, ihvertfall ikke får det eventuelt skulle vise seg at FN-avtalen ikke fører fram i praksis.

Lysglimt

Erfaringene fra før 1977 og fra de senere års konflikter på det åpne hav, viser at det er svært vanskelig å komme frem til gode og varige regulerings- og kontrollordninger uten først å ha løst fordelings- og rettighetsspørsmålene. I dette perspektivet er det et alvorlig dilemma at den minst ansvarlige part alltid vil kunne sette øvrige parter under press mht krav om kvoteandel for å gå med på en ansvarlig ressursforvaltning. Jeg har i denne forbindelse likevel lyst til å nevne to små lysglimt fra årsmøtet i NAFO i september. Strid, særlig mellom EU og Canada om forvaltningen av torskebestanden i område 2J3KL, bortimot lammet NAFO i perioden 1985 til 1992. Bestanden er nå i så dårlig forfatning at det har vært enighet om totalforbud siden

Fiskedødelighet

1946 - 95

1992. I år er det imidlertid oppnådd enighet om en prosedyre for fastsettelse av totalkvote og en nøkkel for fordeling når bestanden kommer opp igjen på et nivå som tillater beskatning. Når det gjelder rekefiske på Flemish Cap, er det enighet om å videreføre innsatsreguleringen. Det islandske forsøket på å fiske seg til større andel ble kontant avvist av samtlige øvrige medlemsland.

Nasjonalt

Også nasjonalt må vi erkjenne at det er en meget levende debatt om hvem som bør ha rettigheter til å utnytte ulike ressurser. I denne prosessen har Fiskarlagets ressursfordelingsvedtak uvurderlig betydning. Gjennom disse vedtakene har Fiskarlaget påtatt seg en vanskelig, men meget viktig samfunnsoppgave, som har bidratt til å skape ro og forutsigbarhet som igjen er nødvendige forutsetninger for langsiktig planlegging for næringsaktørene. Stabile fordelingsnøkler gir næringsutøverne mer realistiske forventninger til hvilken kapasitet som er nødvendig for å fiske fremtidige ressurser, og bidrar dermed til å redusere investeringer som ellers ville vært samfunnsøkonomisk ulønnsomme.

Men selv om vedtakene om ressursfordeling er et nødvendig grunnlag for å fordele rettigheter, er dette dessverre ikke tilstrekkelig. Så lenge hvert fartøy fisker fritt eller med sterkt overregulerte maksimalkvoter innenfor en gruppekvote, kan det

– med god tilgjengelighet og gode priser – lett bli et kappløp mellom fartøyene om å fiske mest mulig før gruppekvoten er tatt. Slikt kappfiske er ikke næringen tjent med, igjen vil jeg vise til høstens situasjon i kystfisket etter makrell og til trålfiske etter sei. Jeg tror at ordningen som legger klare rammer for det enkelte fartøys fiskemuligheter etterhvert vil presse seg frem i stadig flere fiskerier.

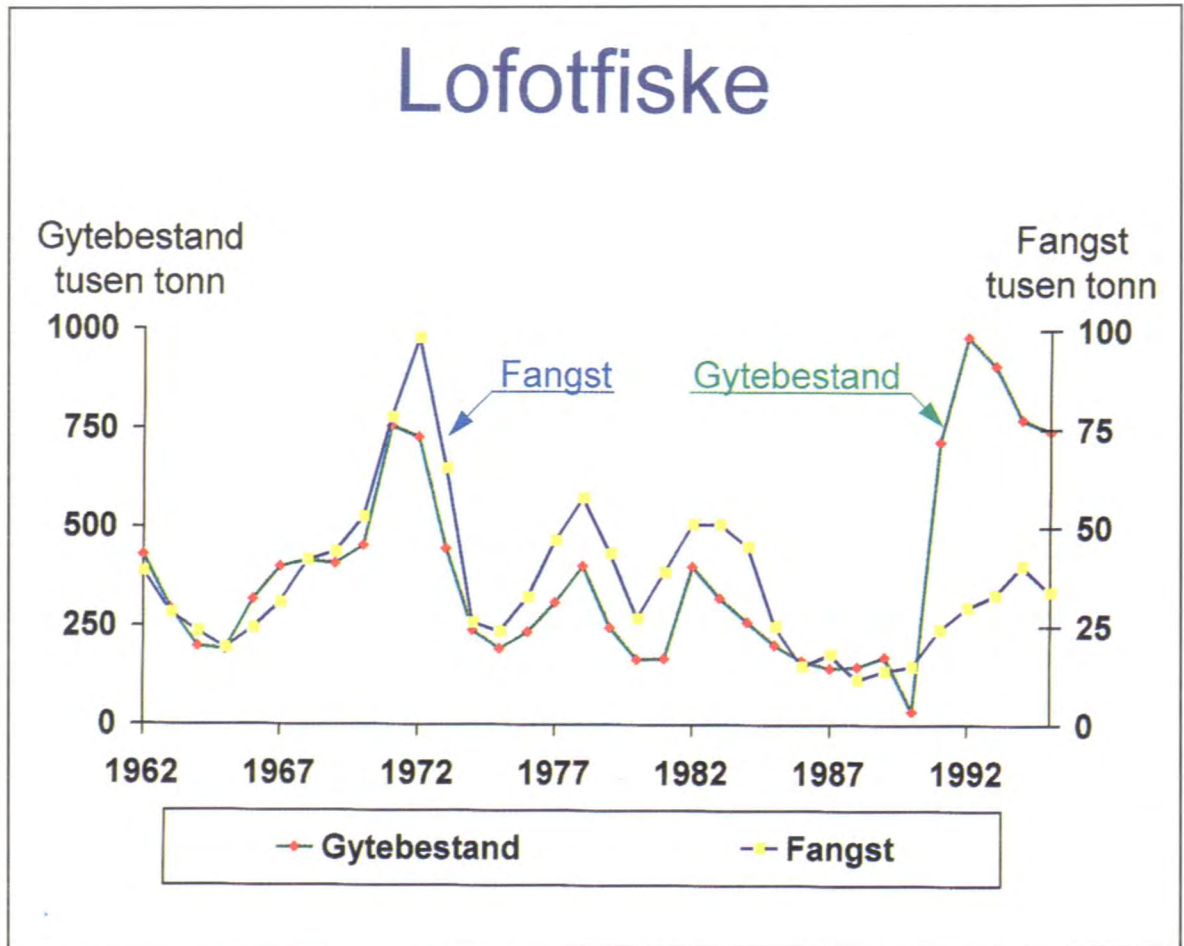
Reguleringer

Vi regulerer fisket med sikte på at det skal gi et best mulig økonomisk langtidsutbytte. Reguleringene kan inndeles i to kategorier. For det første må vi fastlegge en beskatningsstrategi, dvs. hvor mye vi skal fiske hvert år. For det andre må vi bestemme hvor stor fisken skal være når vi fanger den eller under hvilket beskatningsmønster fisken skal tas.

Beskatningsstrategi

Som kjent deler vi de viktigste fiskebestandene enten med EU eller Russland, og det er i de årlige fiskeriforhandlinger med disse to parter at nivået på totalkvotene settes. Ved fastsettelsen av totalkvoter legger Norge avgjørende vekt på rådgivning fra ICES, og det er min oppfatning at Norge også i fremtiden må støtte denne organisasjonen både finansielt og gjennom aktiv bruk av de råd som kommer derfra.

Lofotfiske

For bestander i dårlig forfatning vil ICES gi klare anbefalinger som skal begrense fisket. For bestander som er i god forfatning, gir imidlertid rådgivningen fra ICES større rom for valgfrihet i forvaltningen. Dette er f.eks. tilfelle for norsk arktisk-torsk, og for norsk vårgytende sild. Der er ressurs-situasjonen så god at ICES nå presenterer opsjoner for hvor mye som kan fiskes hvert år. Om vi for eksempel fisker mye på kort sikt, må vi regne med at vi kan fiske mindre på lengre sikt. For å kunne treffe et fornuftig valg, lager Fiskeridirektoratet, i samarbeid med Havforskningsinstituttet, utredninger der vi beregner konsekvensene som ulike fangststrategier har for fangstverdi, lønnsomhet og bestandsnivå. Vi har hittil rukket å lage slike utredninger for torsk og sild, og vil med tiden utvide til andre fiskeslag. I øyeblikket arbeider vi med en beskatningsstrategi for sei.

For norsk-arktisk torsk er de foreløpige resultatene at bestanden bør forvaltes slik at gytebestanden ikke kommer under 500 000 tonn, og at fiskedødeligheten ikke bør være over $F=0,40$, som innebærer at en hvert år kan fiske inntil 30% av den fiskbare delen av bestanden, se figurene under.

Flere analyser har vist at vi ved å forvalte bestanden etter slike kriterier vil redusere sannsynligheten for at bestanden bryter sammen. En gytebestand større enn 500 000 tonn sikrer stor yngelproduksjon når de naturgitte forholdene ligger tilrette for det.

Men det er også et annet hensyn som tilsier at gytebestanden av torsk bør være stor, og det er tilgjengelighet i skreifisaket. Analyser av størrelsen på gytebestanden og det årlige Lofotfiske viser f.eks. en helt klar sammenheng, se figuren under. Når gytebestanden er stor, vil altså muligheten for et godt år for kystflåten være tilstede.

Som kjent er lodde i Barentshavet en av de viktigste matkildene for torsken, samtidig som vi vet at hval og andre sjøpattedyr forsyner seg kraftig av de samme bestandene. Denne kunnskapen legges til grunn for forvaltningen av disse ressursene, og vi omtaler gjerne dette som flerbestandsforvaltning.

Foreløpig er vår kunnskap på dette området likevel begrenset, og selv om ressurs-situasjonen for tiden er bra, er det av fundamental betydning at ressursforskning og flerbestandsforskning fortsatt gis høy prioritet.

Dette blir ikke mindre viktig når en tar i betraktning prinsippene fra Rio-konferansen i 1992 og FN-konferansen om fisket på det åpne hav i 1995, der Norge har forpliktet seg til å drive en ressursforvaltning basert på «føre vår» prinsippet. Det er ennå for tidlig å fylle dette prinsippet med et konkret innhold, eller forvaltningsregler. Men det arbeides med å lage slike regler, og jeg tror at dette vil edføre økende nasjonal og internasjonal oppmerksomhet om den forvaltning vi driver. I fremtiden vil det derfor bli enda viktigere å kunne demonstrere at forvaltningen er tuftet på et solid

faglig grunnlag. Gjennom den flerbestandsforvaltning vi driver, vil det bl.a. bli viktig å forklare at det er økosystemet som helhet som må forvaltes forsvarlig, men vi må akseptere at enkelte fiskeslag tidvis kan variere sterkt i størrelse.

Beskatningsmønster

En gitt totalkvote kan fiskes på mange måter, og for å hindre for stor fangst av småfisk anvender vi en rekke tiltak. Vi har utkastforbud, minstemålsbestemmelser, redskapsbestemmelser (maskevidde og ristteknologi) og stenging av felt.

Av ulike reguleringstiltak er nok utkastforbudet den regulering der norsk fiskeriforvaltning skiller seg mest fra EU. I motsetning til hos oss, er det for fiskerne i EU påbudt å kaste ut fisk som enten er for liten eller for øvrig tatt i strid med gjeldende regelverk. Når en samtidig kjenner til at de fleste konsumfiskeriene i EU påbudt å kaste ut fisk som enten er for liten eller for øvrig tatt i strid med gjeldende regelverk. Når en samtidig kjenner til at de fleste konsumfiskeriene i EU er såkalte «mixed fisheries» der kvotene som er fastsatt for de ulike artene nødvendigvis ikke blir oppfisket samtidig, legitimerer dette utkastpåbudet et enormt sløseri med ressurser.

For å få bukt med problemene i Nordsjøen, må vi redusere fangstpresset og kontrollere at fangsten holdes innenfor de rammer som er avtalt. Vi må vel innrømme at ettersom mesteparten av verdiskapningen i norske fiskerier hentes fra områdene nord for 62°N, har norske myndigheter lenge konsentrert innsatsen der. Men vi har også en forpliktelse til å bidra til at ressursene i Nordsjøen forvaltes på en bedre måte, og de siste årene har vi trappet opp innsatsen på dette feltet. Nordsjøkonferansen skal avholde sitt ministermøte om fiskeriene i Nordsjøen neste år, og det blir da viktig at fiskeriforvaltningen – både i Norge og EU – demonstrerer at man kan klare å få gjort noe med problemene i Nordsjøen. Det kan imidlertid ikke underslås at det vil bli en langvarig og krevende oppgave for Norge og EU i samarbeid å få skikk på forvaltningen i Nordsjøen.

Lønnsom

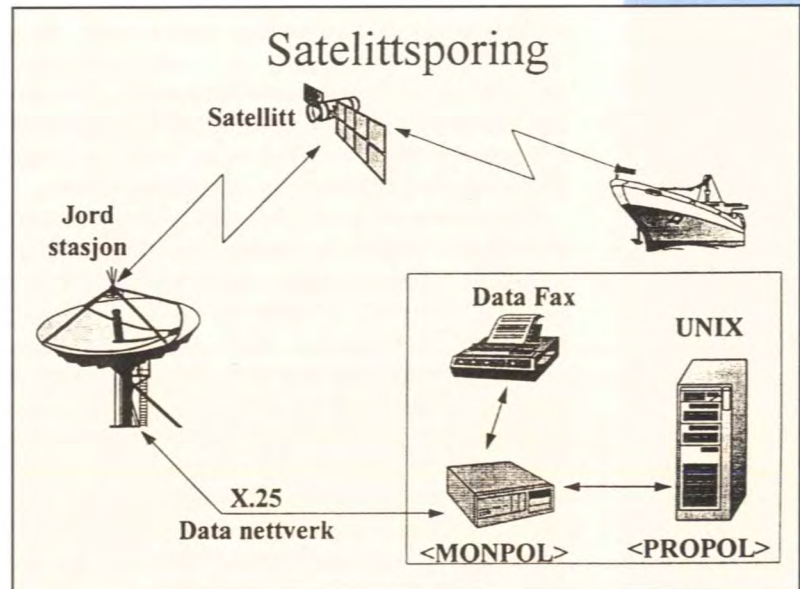
Reguleringer med sikte på å unngå fangst av småfisk har vært avgjørende ved oppbygging av torsk- og hysebstanden i nord. Stenging av fiskefelt når innblanding av yngel har overskredet visse grenser har medført at et langt større antall fisk har nådd gytemoden alder. Administrativt må også reguleringen sies å være rimelig. Det brukes ca. 20 millioner kr fra fellesskapet for å verne ungfisk ved hjelp av dette verktøyet. Samfunnsøkonomisk er dette en meget lønnsom investering.

Ulempen med stengte felt er naturlig nok at fiskerne må skifte fangstfelt. Som en løsning på dette problemet, har vi fått utviklingen av ristteknologi. Ved bruk av rist har det vist seg mulig å tråle i

områder med innblanding av ungfisk uten at den fanges i trålpasen.

I utviklingen av et forvaltningsregime i Nordsjøen er det naturlig fra norsk side å bringe inn de positive erfaringene som vi sammen med russerne har gjort nord for 62°N.

Et annet element i regelverket er minstemålet. For tiden er det minstemålet for sei som utredes, med sikte på om dette kan økes. Arbeidet – som

utføres av en arbeidsgruppe ved Fiskeridirektoratet og Havforskningsinstituttet er ikke sluttført, men noen konturer av sluttproduktet trer frem:

Det ene forholdet er, ikke uventet, at en radikal heving av minstemålet langs hele kysten og for alle redskapstyper vil ramme enkelte grupper av fiskere, og da spesielt notfiskere, hardt. Det andre forholdet – som kanskje er noe mer overraskende – er at dersom minstemålet heves for trål og konvensjonelle redskaper, vil disse to gruppene kunne tjene på dette – selv om minstemålet for not ikke heves like mye. Utover dette har minstemålets betydning for seifisket såvidt mange aspekter at jeg venter en interessant debatt når arbeidsgruppens utredning sendes ut på høring. Spørsmålet om minstemålet for sei er svært komplisert, og det krever en omfattende og grundig behandling både i forvaltningen og i næringen. Vi tar sikte på å redegjøre nærmere for arbeidsgruppens utredning på Reguleringsrådsmøtet i desember, for så å innkalle til et eget møte i Reguleringsrådet ut på vinteren der saken blir realitetsbehandlet før Fiskeridirektøren gir sin tilråding til Fiskeridepartementet.

Et tiltak for å bedre beskatningsmønsteret for delte bestander, er at partene gis adgang til å fiske sine kvoter der fisken er størst. Ut fra ressurs hensyn tjener f.eks. både Norge og Russland på at russerne får ta en stor del av sin torskekvote i norske farvann. Tilsvarende kan en argumentere for at det er fornuftig at EU får fiske mer kakrell i norsk sone der makrellen er stor. En slik ordning

fordrer imidlertid at vi får på plass en helhetlig makrelløsning der forvaltnings-, kontroll-, rettighets- og adgangsspørsmål ses i sammenheng.

Kontroll og håndhevelse

En forutsetning for at en regulering kan sies å være vellykket, er at den er legitim på en slik måte at den også etterlevs. Men selv om de fleste av oss ikke bryter regler og lover, vil terskelen for vår kollektive samvittighet senkes dersom lovbrysterne stadig slipper unna. Det er bl.a. i dette perspektivet kontroll- og håndhevelsesapparatet i det norske fisket må forstås, og den bakenforliggende årsak er naturlig nok å sikre bestandene og trygge et best mulig langtidsutbytte nettopp for fiskerne.

Fiskeriforvaltning er som sagt en ung fagdisiplin. Også i kontroll- og håndhevelsesapparatet vil det måtte prøves og feiles, og det skal for eksempel ikke være slik at lovlydige fiskere skal føle frykt for å bli kontrollert. Men nødvendigheten av kontroll er dessverre åpenbar, og det er viktig å satse både nasjonalt og internasjonalt. Min erfaring gjennom forhandlinger med andre nasjoner er nettopp at vissheten om soliditeten i det nasjonale kontrollapparatet er en forutsetning for å bli tatt seriøst når vi argumenterer for bedre internasjonal kontroll og håndhevelse. Samtidig må det være fremdrift på den internasjonale arena for at den enkelte fisker i Norge skal oppleve kontroll- og håndhevelsesapparatet som rettferdig.

Nasjonalt

I Norge legger vi stor vekt på å rette kontrollen direkte mot fangstleddet, og bruken av fangstdagbok står her sentralt. Fangstdagboken har i lang tid vært et fast innslag for de havgående fartøy, og gjør det mulig for Kystvakten å føre en effektiv kontroll. En tilsvarende kontrollmulighet blir vi nødt til å få den mer kystnære flåten, som de siste årene er blitt både mer effektiv og mer mobi. Det har vært en intens debatt om den forenklede fangstdagboken som ble innført i 1994. Som i andre sammenhenger er det en klar avveining mellom kontrollformålet og den ulempen ordningen påfører fiskerne. Boken har stor verdi i kontrollarbeidet, men vi ser også ulempene dette medfører.

Vi har i år gjennomført en omfattende og grundig evaluering av den forenklede fangstdagboken både eksternt og internt i Fiskeridirektoratet. På denne bakgrunn ser vi store problemer med å oppheve plikten til å føre fangstdagbok for norske fiskere. I land det er naturlig å sammenlikne seg med har fartøy ned til 10 meter plikt til å føre fangstdagbok. Jeg vil imidlertid tilrå overfor departementet å gjøre fangstdagboksplikten mindre omfattende ved at fartøy under 13 meter blir unntatt fra ordningen. Dette kan likevel ikke gjelde fartøy med dispensasjon for direkte kaisalg. Videre er vi innstilt på å ha en håndhevelse av dagbo-

ken som står i forhold til formålet for innføringen av dagboken.

Forøvrig skal all fangst registreres på sluttsetter og belastes ressursregnskapet. I pelagisk sektor har det f.eks. lenge vært en prioritert oppgave å få på plass vekter på kaikanten, og fra 1. januar (1997) blir omsider vekter obligatorisk. Men vekt på kaikant har både fiskere, kjøpere og kontrollmyndigheter langt bedre mulighet til å følge med hvilke mengder som landes. Problemet med overvekt skulle dermed være løst i nær fremtid.

Internasjonalt

Norsk fiske foregår i utstrakt grad på bestander vi deler med en eller flere stater. I norsk fiskeriforvaltning er det derfor en høyt prioritert oppgave å samarbeide om utvikling av forbedrede kontrollregimer med land som vi deler fiskeressurser med. Bakgrunnen for at vi har tatt slike samarbeidsinitiativ er bl.a. erkjennelsen av at et strengt kontrollregime kun i norske farvann har begrenset verdi, og at vi i utgangspunktet har forståelse for norske fiskeres bekymring over dette.

Denne forståelsen kan imidlertid ikke ha som konsekvens at Norge skal redusere kontrollnivået for å komme ned på andre lands nivå. Veien frem har vært og må være å arbeide for å harmonisere kontrollen med berørte land på et tilfredsstillende nivå. Vi har over flere år hatt et godt kontrollsamarbeid med Russland. I de senere årene har vi også arbeidet målrettet for å styrke kontrollsamarbeidet med EU. Dette gjelder både med EU-kommisjonen og med de enkelte medlemsland. I EU er kontroll og håndhevelse hovedsakelig medlemslandenes ansvar. Vi har inngått kontrollsamarbeidsavtaler med EU-kommisjonen og med Skottland og Irland. Videre er vi i ferd med å få på plass tilsvarende avtaler med Færøyene og Danmark. Det er på tale å formalisere samarbeidet også med andre EU-land. Kontrollsamarbeidet har gitt positive resultater og videre utvikling av dette vil også være en høyt prioritert oppgave fremover.

Økende fiske

Som nevnt tidligere er det nå et økende fiske i internasjonalt farvann, hvor ingen enkelt stat har myndighet til å fastsette kontrollregimer. FN-avtalen om fisket på det åpne hav åpner imidlertid for at kyststater, gjennom regionale fiskeriorganisasjoner, kan inspisere ethvert fartøy som fisker i de relevante internasjonale områder. Dette innebærer konkret at også andre nasjoner enn flaggstaten skal kunne inspisere og anmelde de enkelte fartøy. Deretter følger det forpliktelser for flaggstaten til å gjennomføre nødvendige sanksjoner.

En ny kontrollmekanisme er satellittsporing. I forhold til systemer der fartøyene selv er pålagt å rapportere fangst og eventuell posisjon for kontroll, vil kontrollmyndighetene ved satellitt-

sporing løpende få automatisk melding om hvor fartøyene er. Dette vil kunne effektivisere sjøgående kontroll vesentlig. NAFO har startet forsøk med slike kontrollordninger i 1996. Forsøkene vil pågå ut 1997. NAFO-forsøkene har til nå vist at det er fullt mulig å nyttiggjøre seg satellittsporingssystemer i ressurskontrollen i internasjonale farvann, men tilretteleggingsarbeidet for effektiv internasjonal bruk vil bli omfattende.

Rent teknisk kan både Norge og mange andre land håndtere satellittsporing. Russland installerer nå ARGOS-systemet på i første omgang 100 fartøy. Eu-kommisjonen har fremmet forslag om innføring av sporing av en rekke fartøygrupper alt fra januar neste år. Etter forslaget skal satellittsporing utvides til å omfatte alle fartøy over 15 meter fra og med 1999. Selv om dette forslaget nok kan bli utvannet før det eventuelt blir vedtatt i høst, så bør norske fartøy regne med krav om sporing ved fiske i EU-sonen i løpet av få år, uavhengig av hva vi måtte bestemme oss for å gjøre i norske farvann. Sporing reiser prinsipielle «Storebror ser deg spørsmål» som, slik vi bedømmer det, krever en endring av Saltvannsfiskeoven. Denne endringen vil måtte behandles av Stortinget dersom satellittsporing skal innføres i norske farvann.

Etterslekten

Jeg har nå vært innom fire sentrale forhold for fiskeriforvaltningen i Norge. Det er mitt ønske at vi skal makte å forvalte våre fiskeressurser på en bra måte også for etterslekten.

Forutsetningene for at vi skal kunne klare dette er at vi beveger oss i riktig retning innenfor hver av de fire punktene nevnt over. Vi må få kontroll med både den nasjonale og den internasjonale overkapasiteten, vi må få avklart gjenværende uklare rettighetsforhold til fiskeressursene. Videre må vi ha reguleringer som har som siktemål å gi et godt langtidsbytte av bestandene, og en kontroll som innebærer at de fastsatte reguleringer etterleves.

Dette legger et stort ansvar på forvaltningen, men også på dere. Norge er kjent for å ha en fiskeriforvaltning som bygger på at næringsaktørene trekkes inn på de fleste beslutningsnivå, fra den daglige kontakt over telefon, til møter om spesielle problemer som skal løses, via Reguleringsrådet og gjennom representasjon i samtlige internasjonale fiskeriforhandlinger. Det er min oppfatning at denne kontakten mellom næring og forvaltning er av avgjørende betydning for at vi sammen skal klare å «beskikke vårt hus» på en god måte også i fremtiden.

Stolt Sea Farm kansellerer byggeplaner

– Stolt Sea Farm AS har besluttet å ikke bygge nytt videreforedlingsanlegg på Averøy. Som en følge av de ustabile rammebetingelsene og de omfattende produksjonsreguleringene som er innført i Norge, finner man det ikke forsvarlig på det nåværende tidspunkt å gjennomføre de opprinnelige planene om å investere i et nytt videreforedlingsanlegg på Averøy. Ulike alternativer for å fortsette satsingen i markedet for videreforedlede produkter utredes og vurderes.

Reguleringene har medført en betydelig reduksjon i produksjonsvolum samt en tilsvarende økning i kostnadsnivået. Dette gjør det påkrevd å redusere de administrative kostnadene. Bemanningen ved hovedkontoret i Oslo vil derfor også bli redusert.

«Vi har vurdert ulike tiltak. Det har vært påkrevd å få ned kostnadene, men vi hadde i det lengste håpet å kunne bygge nytt på Averøy,» sier Adm. dir. i Stolt Sea Farm Norge, Ingvar Straume. Han beklager sterkt at det

ikke har vært mulig å innfri forventningene lokalt på Nordmøre, men at de skiftende og begrensede rammebetingelsene som nå er innført i næringen i realiteten ikke har gitt andre valgmuligheter. Stolt Sea Farm gruppen tar imidlertid sikte på en sterk satsing direkte i markedet bl.a. ved å videreutvikle salgs- og distribusjonsnettverket i Østen.

Stolt Sea Farm er et helintegrert internasjonalt konsern som omfatter virksomhet fra stamfiskproduksjon frem til ferdig produkt til forbruker. Stolt Sea Farm har vært med innen fiskeoppdrett siden 1972 og markedsfører sine produkter under merkenavnet *Sterling*. Selskapet er ledende på oppdrett av nye arter som kveite og piggvar, og er markedsleder når det gjelder salg av atlantisk laks til Japan og USA. Stolt Sea Farm er representert i Frankrike, Spania, Portugal, Japan, Taiwan, Sør-Korea, Singapore, USA og Canada. Stolt Sea Farm AS er et datterselskap av Stolt-Nielsen S.A.

Fredelig årsmøte

Som vanlig var årsmøtet i Norges Fiskarlag spekket med prominente gjester og utsendinger. Daværende statsminister Gro Harlem Brundtland og Jan Henry T. Olsen var blant deltakerne. Få dager før begge takket for seg i forbindelse med regjeringsskiftet .

Gro Harlem Brundtland og Jan Henry T. Olsen sammen på sitt siste årsmøte i Norges Fiskarlag. Foto: Sigbjørn Lomelde.

Hele Stortingets næringskomité, Anne Enger Lahnstein og Hill-Marta Solberg representerte de største partiene. Fiskeridirektoratet, Statens Fiskarbank, SND og Selskapet for Norges Vel var selvsagt tilstede. Det samme var Kreditkassen. Og det gikk fredelig for seg. Forklaringen er trolig at folk tjener penger på fisk for tiden. De fleste er fornøyde.

Jan Henry T. Olsen tok opp fornyelsen av flåten i sitt innlegg på årsmøtet. Han understreket at antall fiskefartøy i verden er fordoblet de 20 siste årene. Effektiviteten er økt med flere hundre prosent, men den globale fangstmengden er gått ned. – Streng regulering av den totale fangstkapasiteten er den eneste mulighet til å takle situasjonen, sa Olsen. Han viste til at vi har tatt i bruk ny kunnskap og ny teknologi for å kompensere for tapte ressurser. – Dette er

dilemmaet når fiskeflåten skal fornyes. Nye fartøy er både dyrere og mer effektive enn gamle. Følgelig trengs det større driftsgrunnlag for fartøy når de eldre skiftes ut med nye, sa Jan Henry T. Olsen.

FG Per-Marius Larsen

Oddmund Bye fikk ny tillit

Oddmund Bye fra Myre i Vesterålen ble søndag gjenvalgt som formann i Norges Fiskarlag. Sammy Olsen fra Bremnes i Hordaland ble ny nestformann etter Vidar Ulriksen som tapte distriktskampen mellom Hordaland og Sogn og Fjordane om en fast plass i landsstyret.

Etter to avstemninger ble Sammy Olsen valgt med 34 stemmer. Vidar Ulriksen fikk 30 stemmer, og må nøye

seg med en varamannsplass i landsstyret.

Landsstyret i Norges Fiskarlag ble på dette landsmøtet redusert fra 20 til 11 medlemmer som en følge av «slanking» og omorganisering som lenge har pågått, blant annet på grunn av kraftig nedskjæring i Fiskarlagets inntekter.

Omsetning av laks og ørret januar – september 1996

Av: Knut Johnsen

Havbruksavdelingen.

Fiskeridirektoratet presenterer med dette slakte- og eksporttall for laks og ørret for perioden januar – september 1996, samt prisutviklingen for laks for perioden januar – oktober 1996. Slaktetallene er basert på innmeldinger fra alle lakseslakterier i landet. Eksporttallene er basert på Eksportutvalget for fisk sine statistikker, og prisutviklingen er basert på FNLs lakserapporter.

og i september en utslakting på **18.068 tonn** sløyd laks (tab.1.). Pr. 31. september er det registrert en utslakting på **177.028 tonn** sløyd laks. Det er Hordaland som er det dominerende laksefylke både på månedsbasis og totalt. Hordaland har hittil i år slaktet 43.286 tonn. Nordland er en god nummer to med en utslakting på 31.847 tonn sløyd laks. Av størrelses fordelingen framgår det at det slaktes som normalt med tyngdepunktet på 3–4 og 4–5 kgs fisk. Høsten er tradisjonelt en travle tid for slakteriene, og en kan derfor forvente at slaktekvantumet vil øke i månedene som kommer.

Slakting av laks

Grunnet manglende tallmateriale ved forrige rapportering bringer vi her tall for både august og september. Fiskeridirektoratet har i august 1996 registrert en slakting på **21.747 tonn** sløyd laks,

Slakting av ørret

Det er for august registrert en utslakting av **1.287 tonn** ørret, og i september på **2.271 tonn**. Hittil i år er det slaktet **12.160 tonn ørret** – rund og sløyd (Se. tab. 1). Høsten er en den travleste

Tabell 1. Slakting av laks og ørret. Mengde i tonn.

Fylke	Laks		
	Aug 1996	Sep 1996	Hittil i år
	Laks sløyd	Laks sløyd	Laks sløyd
Finnmark	86	141	2.389
Troms	1.000	1.063	11.605
Nordland	4.429	2.770	31.847
Nord Trøndelag	1.202	1.058	9.128
Sør Trøndelag	2.626	2.390	24.539
Møre og Romsdal	2.354	2.509	25.409
Sogn og Fjordane	2.867	1.710	18.277
Hordaland	5.943	5.559	43.286
Rogaland	752	465	6.228
Vest Agder	488	368	2.657
Totalt	21.747	18.068	177.028

Fylke	Ørret					
	Aug 1996		Sep 1996		Hittil i år	
	Ørret sløyd	Ørret rund	Ørret sløyd	Ørret rund	Ørret sløyd	Ørret rund
Finnmark						
Troms					10	
Nordland					210	
Nord Trøndelag	31				112	87
Sør Trøndelag	79		102		1.811	19
Møre og Romsdal	317		817		3.835	3
Sogn og Fjordane	562	31	804	22	2.308	122
Hordaland	261	4	497	3	3.158	321
Rogaland			1	10	109	25
Vest Agder			14		117	4
Totalt	1.252	35	2.235	36	11.666	494
Totalt ørret	1.287		2.271		12.160	

Kilde: Fiskeridirektoratet (Foreløpige og ukorrigerede tall)

tiden også for ørret-oppdretterne. Tradisjonelt blir det i september og oktober eksportert store mengder ørret til Japan (Se fig 2.). Dette har gjort seg utslag på slaktestatistikken allerede. Kvantumet for september er 1.000 tonn høyere enn i august. Oktobertallene vil bli sannsynligvis bli enda høyere

Det var **Sogn og Fjordane** som hadde størst utslakting av ørret i august med **562 tonn**. I september var det Møre og Romsdal som hadde størst utslakting tett etterfulgt av Sogn og Fjordane.

Møre og Romsdal har hatt størst utslakting av ørret hittil i år, med 3.838 tonn. Hordaland er nummer to med 3.479 tonn.

Priser.

Juli er den måneden som i år har hatt de laveste prisene (se tabell 2). Gjennomsnittet for juli var på kr. 21,50. For 2–3 kgs laks var gjennomsnittsprisen kr. 18,60. Siden Juli har gjennomsnittsprisen steget med 2 kroner og er pr. uke 43 på ca. kr. 23,50. Det er den største og den minste fisken

som har steget mest i pris. 1–2 kgs og 2–3 kgs har steget med henholdsvis 4 og 3 kroner siden juli. Fisk over 6 kg har steget med 3 til 5 kroner og 3–4 kgs laks har steget med 2 kroner. Dette har sammenheng med økt etterspørsel og mindre tilgang på disse størrelser. For 4–5 kgs laks står prisene omtrent stille. Ser en på fig 1. så ser en at priskurven nå er oppadgående, mens den de to siste årene har vært nedadgående på denne tiden. Prisene som hittil i år har lagt langt under fjorårets nivå, er nå i ferd med å ta igjen 1995 – prisene. Dette er en positiv trend, og vi antar at det er de produksjonsregulerende tiltakene som har resultert i dette.

Eksport

Laks

Det ble i september totalt eksportert **21.802 tonn laks** til en verdi av **601 mill kr.** I perioden januar – september er det blitt eksportert **166.510 tonn** laks til en verdi av **4.877 mill kr.** Eksportvolumet har hittil i år økt med 22% i forhold til i fjor, men

Tabell 2. Laksepriser 1996; juli - oktober (kilde FNL)

Måned	1-2 kg.	2-3 kg.	3-4 kg.	4-5 kg.	5-6 kg.	6-7 kg.	7-8 kg.	8-9 kg.	9-10 kg.	10+ kg.	Gj. snitt
JUL	18,33	18,67	20,80	23,27	23,89	23,98	23,97	24,01	24,75	24,25	21,51
AUG	20,02	19,09	20,75	23,23	24,66	24,85	24,96	25,09	25,61	0,00	21,70
SEP	22,70	20,34	21,26	23,27	24,73	25,52	25,69	26,48	27,00	27,00	22,27
OKT	22,89	21,79	22,73	23,57	25,05	26,27	28,20	29,13	29,75		23,42

Tab. 3. Eksport av laks og ørret. Mengde i tonn, verdi i 1000,- kr.

Kategori	Sep 1996		Jan-sep 1996		Jan-sep 1995		Mengde endr. %	Verdi endr. %
	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi	Mengde	Verdi		
Laks	21.802	600.464	166.510	4.877.274	137.009	4.764.351	22 %	2 %
Ørret	2.099	61.725	9.555	273.977	5.110	174.424	87 %	57 %
TOTALT.	23.907	662.189	176.065	5.151.251	142.119	4.938.775	24 %	4 %
Fersk Laks	17.902	439.518	133.616	3.534.934	111.224	3.523.421	20 %	0 %
EU	16.190	391.155	117.709	3.087.021	98.834	3.095.425	19 %	0 %
Danmark	5.012	115.339	35.822	923.391	27.604	817.871	30 %	13 %
Frankrike	3.845	91.908	25.315	655.791	24.281	767.274	4 %	- 15 %
Tyskland	1.832	43.997	12.020	316.315	11.467	361.156	5 %	- 12 %
Frossen Laks	2.061	66.005	16.730	470.858	13.574	471.821	23 %	- 0 %
Japan	765	23.030	3.974	100.553	4.024	138.104	- 1 %	- 27 %
Taiwan	38	1.038	2.451	67.380	2.663	87.882	- 8 %	- 23 %
Russland	245	13.853	1.010	35.759	343	11.842	195 %	202 %
Frossen Laksefilet	648	35.723	7.400	420.998	6.374	389.716	16 %	8 %
Fersk Laksefilet	842	37.016	6.630	292.460	3.938	217.544	68 %	34 %
Røkt Laks	134	11.814	1.186	103.163	1.145	107.328	4 %	- 4 %
Bearbeidet laks	103	6.889	662	45.195				
Frossen Ørret	1.837	53.658	8.813	253.682	4.883	166.738	80 %	52 %
Japan	1.783	52.021	8.057	232.884	3.939	135.497	105 %	71 %
Taiwan	27	787	158	4.267	182	6.608	- 13 %	- 35 %

Kilde: Eksportutvalget for fisk, Statistisk sentralbyrå.

verdien har ikke økt med mer enn 2 %, hvilket gjenspeiler et lavere prisnivå (Se tab.3 og fig.1)

Eksporten av fersk laks i september var på 17.902 tonn til en verdi av 440 mill kroner. Hittil i år har eksporten av fersk laks økt med 20 %, mens verdien er på samme nivå som i fjor. Av EU-landene er det Danmark som står for den største importen. Danmark har økt sin import med 30% siden i fjor, og har pr. september importert over 35.000 tonn fersk laks. Verdiøkningen er på 13%. Frankrike og Tyskland som også er store importører har kun beskjeden kvantumsøkning og negativ verdiutvikling.

Eksporten av frossen laks har økt med ca. 23 % i år, men verdien har ikke økt og befinner seg på samme nivå som i fjor. Det er fortsatt Japan som er det viktigste marked. Eksportmengden er omtrent den samme som i fjor, men verdien har sunket med 27%. Eksporten til Taiwan har sunket siden i fjor. Eksporten dit har ikke helt blitt det man hadde håpet. Det er verd å merke seg at eksporten til Russland har tatt seg kraftig opp, og spesielt september har vært en god måned. Foreløpig er det relativt små mengder som eksporteres, men eksportøkningen i forhold til i fjor er på 195 %. Prisene som oppnåes i Russland er også gode. I september var gjennomsnittsprisen kr. 56,- pr. kg., mens det til Japan var kun ca. kr.

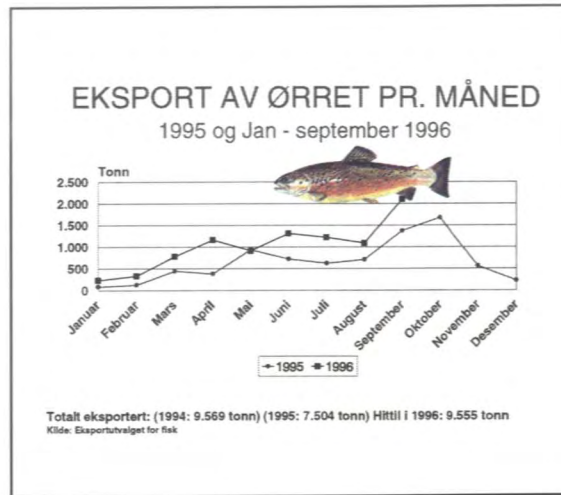
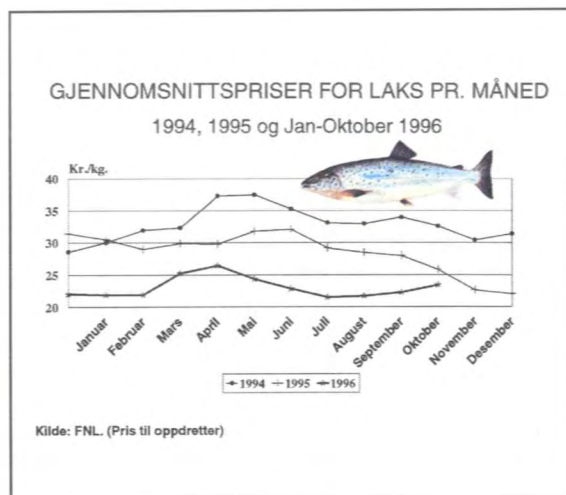
30,-. Russland kan om noen år bli et betydningsfullt marked.

Av andre lakseprodukter er det spesielt fersk laksefilet som øker i volum og verdi. Det har etterhvert etablert seg et spotmarked for fersk laksefilet, og her er det Frankrike og Danmark som er de største aktørene.

Eksporten av frossen laksefilet øker også, men ikke i samme grad som fersk filet. I frossenfiletmarkedet er det Tyskland som er den største aktøren.

Ørret

Ørreteksporten var i september på **2.099 tonn** til en verdi av **62 mill kr.** Det er nesten en fordobling av kvantum og verdi siden august. Totalt er det nå eksportert **9.555 tonn** til en verdi av **274 mill kr.** Det utgjør en kvantumsøkning på 87 %, og en verdiøkning på 57 % i forhold til 1995. (Se. tab. 3 og fig. 2). Prisnivået for ørret er fortsatt noe lavere enn i 1995. Av de 9.555 tonn som er eksportert, er det 8.813 tonn frosset ørret, og av dette gikk 8.057 tonn til Japan (91 %). Det er Japan som står for veksten i ørreteksporten, og hittil i år så har den vokst med 105 %. De andre ørretmerkene har gått tilbake. Gjennomsnittsprisen på

eksportert ørret til Japan er kr. 28,90. Det er noe lavere enn i 1995 da gjennomsnittsprisen var ca kr. 34,40. Prisene for frossen ørret til Japan er omtrent på det samme nivå som frossen laks.

Markedsutvikling

En forventer såvel økende tilførsel som økende etterspørsel etter fisk i månedene fram mot jul. Markedet er likevel noe avventende til den prisøkningen som har vært i september og oktober,

og har ikke helt akseptert det. Pga fôrkvotene har nå fôr salget stagnert. I følge NFPF (Norske fiskefôr- produsenters landsforening) er det pr. september i år solgt like mye fôr som pr. september i fjor. Forsalget i september (53.043 tonn) isolert sett er ca 14,2 % lavere enn salget i september 1995 (62.278 tonn). Dette betyr at veksten i lakseproduksjonen nå er stoppet opp, og med en fortsatt eksportøkning på rundt 20% så betyr det at etterspørselen nå øker mer enn tilveksten. Det skulle tilsi ytterligere prisøkning utover høsten.

Flødevigen – kompetansesenter for kystsonen

Styret for Havforskningsinstituttet har vedtatt at **Forskningsstasjonen Flødevigen ved Arendal skal utvikles til å bli instituttets kompetansesenter for forskning og rådgivning for miljø og ressurser i kystsonen.**

Styret ønsker i denne forbindelse at stasjonen får større arealer som gir muligheter for en nødvendig opprustning av Forskningsstasjonen Flødevigen og eventuelt en samlokalisering med andre institusjoner. Også et nasjonalt senter for aldersbestemmelse av fisk er lagt til Forskningsstasjonen Flødevigen.

– Det vil trolig bli øket etterspørsel etter forskning og rådgivning for bruken av kystso-

nen, og Forskningsstasjonen Flødevigen har både en beliggenhet og en forskningstradisjon som gjør det naturlig å gjøre kystsoneforskning til en hovedoppgave for stasjonen i Flødevigen, sier styreleder ved Havforskningsinstituttet, Jørn Krog.

– Jeg er blitt gjort kjent med at det har vært uro rundt den framtidige disponering av forskningsfartøyet «G.M. Dannevig». Forskningsstasjonen Flødevigen vil få sine forskningsoppdrag i 1997 gjennomført på Havforskningsinstituttets forskningsfartøyer, inkludert «G.M. Dannevig». Det vil fortsatt være instituttets mål å skaffe «G.M. Dannevig» helårlig beskjeftigelse, men i større grad enn tidligere på oppdragsbasis, sier Krog.

Landbruksforslaget:

Storsatsing på fiskerifag

Landbruksforslaget fortsetter sin satsing på lærebøker innen fiskerifag. Nylig ble to nye lærebøker presentert fra forlaget – «Fiske og fangst» ved Arnfinn Hay og «Havbruk» med Harald Sveier som forfatter. Dette er buker til bruk på studieretning naturbruk i videregående skole, men er også aktuelle for andre som ønsker opplæring innen fiskerifag. I løpet av de nærmeste månedene kommer en rekke nye fiskerifaglige bøker.

– Vi tar sikte på å være fulldekkende på fagopplæring på ikke-nautiske fag. Disse er rettet mot fagbrevutdanning i fiske og fangst og havbruk. Slik sett tar vi sikte på å være primærnæringsforlaget, sier forlagsredaktør Stein-Ljodvar Juul til Fiskets Gang. Landbruksforlaget kan dessuten tilby broarten av fagbrevlitteraturen på fiskeindustri.

Offentlig støtte

Nå er det vel mer enn tvilsomt om Landbruksforlaget alene hadde stått for denne storsatsingen.

Den er kommet i stand med offentlig støtte via Reform -94, samt med forfatterstøtte fra Fiskerinæringens Felles Kompetansestyre.

– Vi legger opp til en kombinasjon av lærebok og fagbok for næringsutøvere. Til

våren vil Landbrukets Brevskole kunne tilby et fjernundervisningsopplegg for «Fiske og Fangst» og «Havbruk» via Internett, opplyser forlagsredaktør Stein – Ljodvar Juul.

FG Per-Marius Larsen

Fiskerifaglige bøker fra Landbruksforlaget

Følgende bøker er utgitt

Genetikk og avlslære for akvakultur, av Trygve Gjedrem.
Fiskeribiologi, av Torsvik, Mortensen og Nedreaas (redaktører).
Fiskeren fartøyet og fangsten, av Ragnar Sandbæk
Kystnæringer 1 – Fiske og fangst, av Arnfinn Hay.
Kystnæringer 2 – Havbruk, av Harald Sveier.

Følgende bøker kommer i løpet av de nærmeste uker og måneder

Økonomi og bedriftslære for fiskere, av Erling Sandnes.
Go fishing! Engelsk for fiskere, havbrukere og fisketilvirkere, av Jan Martin Pettersen.

I fjæra, av Marlén Foseid (forf.) og Unni Brakestad (illustr.), barnebok.
Fôringslære for akvakultur, av Olai Einen og Turid Mørkøre.
Bransjelære for fiskeindustrien, av Per Walde.
Økonomi og bedriftslære for akvakultur, av Arnhild Foseide, Fagerholt og Frode Blakstad.
Teknologi for akvakultur, av Odd-Ivar Lekang og Svein Olav Fjæra.
Redskapslære og fangstteknologi, av Ludvig Karlsen.
Produksjonslære for fiskeindustrien, av Otto Gisekødegaard og Harald T. Nesvik.
Fangstbehandling, av Arnfinn Hay og Erling Sandnes.
Senere kommer det fagbøker om bl.a. smoltproduksjon, innlandsfiske som næring, forvaltning av fisk i ferskvann.

FG

NR. 10
1996

Vestlandsfiske mellom to permar

Det er skrive mange fiskarsoger opp gjennom åra. Om sildefisket, om fiskaren i Hordaland, i Lofoten, på Skagerrak. I haust kom Det norske Samlaget med eit nytt praktverk om ei viktig side i norsk fiskerihistorie, skriven av Bjarne Myrstad. Boka, *Vestlandsfiske*, er den fyrste som ser det mangslungne fisket på Vestlandet i samanheng, frå industritrålmiljøet i Rogaland, via sildeflåten i Hordaland og lineflåten i Nordfjord til trålarane på Sunnmøre.

– Det var tre hovudgrunnar til at eg sa ja til dette då Samlaget spurte meg. For det fyrste har eg, nær sagt, sjølv sagt ei interesse for emnet. For det andre synes eg det er, opp gjennom historia, lagt for lia vekt på kor viktig Vestlandet er for norsk fiskerinæring. Landsdelen er, slik eg ser det, den leiande i norsk fiskerinæring, og for det tredje eit ynskje om å framstille fiskaren, fiskarkonene og fiskarfamiliane før og no, Ei historie prega av kamp og strid, om tragediar, og om pågangsmot, utvikling, kraft og omstillingsevne. Samla gav dette meg inspirasjon til å ta fatt på arbeidet, seier Bjarne Myrstad.

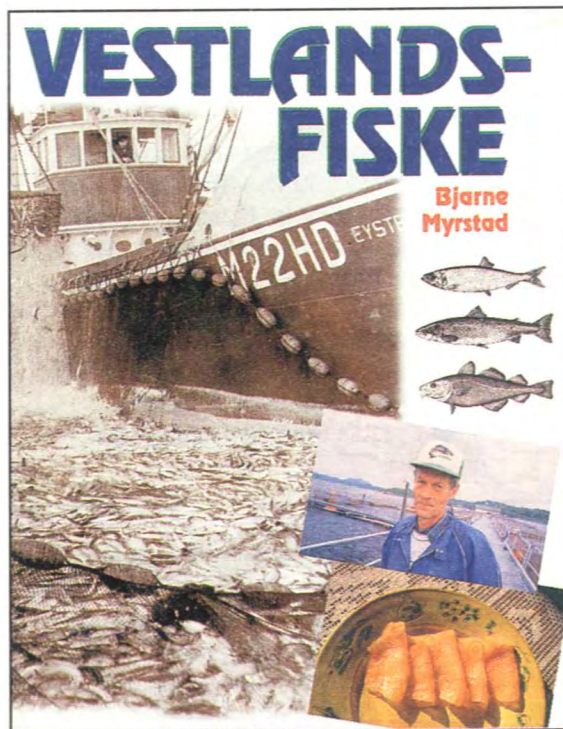
Det rike sildefisket på Vestlandet opp gjennom dei siste 100 åra har vore grunnlaget for framveksten av byar og tettstader langs kysten. Byar som Haugesund, Florø og Ålesund er tufta på fiskeri. Tidlegare er det skrive fiskarsoger som har tatt for seg eit spesielt fiske, eller hatt fylkesgrenser som første og siste side i bøkene.

– Eg meiner det er naturleg å sjå dette i ein større samanheng. Fiskarar frå Karmøy, Sotra, Sunnfjord og Møre fiska på dei same felta. Ressursane tilsa at fiskaren måte fylgje etter. Seinare har dei same fiskarane reist på havfiske og drege nordover etter torsken. Difor er det naturleg å sjå dei under eitt, seier Myrstad.

Flåten

Fiskerinæringa på Vestlandet er svært variert og blir prega av utprega miljø. Frå den opne småbåten til fiskarbonden i havgapet har den vestlandske fiskerinæringa utvikla seg i forskjellige retningar. I Rogaland dominerer industritrålarflåten, eller nordsjøtrålarane. I Midthordland med Austevoll som eit sentrum er det dei store ringsnotsnurparane som regjerer. I Måløyområdet i Nordfjord har banklineflåten sitt hovudsete og på Sunnmøre finn vi det største stortrålmiljøet i landet.

Denne flåtestrukturen er eit resultat av utviklinga av fiskerinæringa på Vestlandet, ei utvikling

som har vore prega av vestlendingens evne til omstilling.

– Det har vore ei rivande utvikling på flåtesida. Frå den opne båten med segl og årar som sytte for fiskarfamilien, ofte ved sida av ein liten jordlapp, til dekkka motorbåtar. Eg har lagt vekt på fiskarkonene sitt bidrag, og i den gamle fiskarfamilien måtte alle dra lasset saman. Fiskerinæringa er vel den siste næringa i landet som nytta seg av barnearbeid, som var vanleg heilt fram til vår tid. Det var fiskarkona som administrerte familieverksemda og styrte økonomi, hus og heim medan mannen rodde fisket. Ute på felta var det ingen skilnad på folk. Hovedsmannen ombord kunne gjerne vere husmann og alle mann måtte leggja livet i hendene på han, seier Myrstad.

Fiskaren

Det er fyrst og fremst silda som har danna grunnlaget for vestlandsfiskarens velstand. Sildefisket på Vestlandet vekte interesse over heile verda og Fiskeridepartementet arrangerte turar på felta for diplomatkorpsset. Dugleiken til vestlandskfiskaren har mykje av sin årsak i evna han må ha til omstilling, meiner Myrstad.

– Vestlandsfiskaren har i mykje større grad enn yrkesbroren i Nord-Noreg vore nøydd å omstille seg. I nord har torskefisket i alle år vore livsgrunnlaget, og torsken har kome inn til kysten år etter år. Fiskaren på Vestlandet har vore avhengig av

silda og ho er eit trulaust individ som eit år kanskje er heilt borte. Vestlandsfiskaren måtte ut på havet, han måtte leite etter fisk. Difor er det ikkje rett å snakke om at det er skilnad på fiskarar i nord og vest. Eventuelle skilnadene har biologiske årsaker, meiner Myrstad.

Det er gitt god plass i boka til fargerike soger knytt til vestlandsfiskaren. Dette er soger som Myrstad har samla inn ved intervju med aktørane, ved attforteljingar og skrivne kjelder. Nokre av dei store vestlandsfiskarane har fått ekstra omtale, så som den vidgjetne basen Hans O. Vindenes frå Fjell i Hordaland.

– Hans O. Vindenes var ein særdeles spesiell mann, og var ein av dei største fiskarane Noreg har hatt. Til og med Fiskeridirektøren trykte Vindenes sine dagboknotatar som vedlegg til sine egne meldingar om fisket, seier Myrstad.

Utvikling

Eit særpreg for norsk fiskerinæring er prinsippet om den fiskareigde flåten. I dei fire vestlandsfylka er det ikkje ei verksemd som eig fiskebåtar. Over-skot frå fisket vart sett i båt og bruk. Dette har, i fylgje Myrstad, ført til stor likskap mellom folket på kysten og er eineståande i Europa. Men den rivande utviklinga har ikkje berre ført godt med seg.

– Målet for fisket var for vestlendingen, som for alle andre, å fiske mest mogeleg. Nye større fartøy, nye reiskapar og ny teknikk gav snart ein håplaus situasjon. Fangsteffektiviteten oversteig ressursgrunnlaget og vi kjenner alle til kva som skjedd med sildestamma på 60-talet, seier Myrstad.

Dette medførte at vestlandsfiskarane måtte leite etter nye ressursar. Det vart bygd opp ein større nordsjøtrålarflåte i Rogaland som forsynte industrien med råstoff. vestlandsfiskaren måtte dra lenger ut på havet for å finne fisk. Båtane vart større og fangsteknologien vart stadig utvikla.

Nye og betre fartøy og ny teknikk som bokstaveleg sette fiskaren i stand til å tømme havet er to sider ved utviklinga dei siste 30–40 åra. Myrstad trekkjer og fram to andre viktige utviklingstrekk for fiskarlivet.

– Det eine er organiseringa som starta med danninga av Norges Fiskarlag for 75 år sidan. Fiskaren fekk makt over eige liv, innflytelse over bruk

av fangst og han fekk innført minstepris på fisken han leverte. Det andre er endra rammevilkår som eit resultat av den tekniske utviklinga. Stikkord her er reguleringar, kvotar, konsesjonar og Delta-karlova frå 1972.

Industrien

Eit rikt fiske utfor Vestlandet, seinare andre områder gav grunnlag for ein raskt veksande fiskeindustri, i moderne tyding av ordet industri. Det starta med hermetikkindustrien i Stavanger, som breidde seg nordover. Det vart etablert fleire store sildoljefabrikkar tidleg i dette århundret. Alt for fleire hundre år sidan var det ein form for industri på Nordmøre i form av salting og tørking av fisk til klippfisk. I forrige århundre var det sildesalteri på annakvart nes langs kysten.

– Vestlandet har solide tradisjonar innan fiskeindustrien. Den går heilt tilbake til byrjinga av 1700-talet og framleis er fiskeindustrien på Vestlandet dei førande i landet. Fiskeindustrien på Vestlandet er i dag flaggskipa i norsk fiskeindustri, seier Myrstad.

Sjølvsyn

Forfattaren er til dagleg informasjonssjef i Fiskeridepartementet og er fødd og oppvaksen i Selje, heilt nordvest i Sogn og Fjordane. Han har med sjølvsyn kunne fylgje med i utviklinga som har skjedd innan fiskerinæringa på Vestlandet gjennom mange års røynsle som redaktør og fiskerijournalist i ulike aviser.

– Eg vil gjerne få trekke fram den gode hjelpa eg har fått frå ulike personar. Eg vil spesielt nemne Karl Egil Johansen ved Høgskulen i Bergen, som har vore konsulent for boka. I tillegg har eg fått tilgang til kjeldemateriell, og mange av bileta i boka har aldri før vore prenta, seier Myrstad.

Boka vart presentert på pressekonferansar i Bergen og Florø tidlegare i haust og er til sals i dei fleste av landets bokhandlarar.

FJG Olav Lekve

Fiskets Gang retter

I vår omtale av årets Breiflab-utdeling i forrige utgave av bladet, har det av uforklarlige årsaker skjedd en viss navneforvirring når det gjelder den ene av årets to prisvinnere.

Fiskets Gang understreker derfor at Fiskeridirektoratets pris for god og saklig fiskeri-

journalistikk i år ble tildelt journalist Tom Wray i Fishing News International. Det var redaktør Ian Strutt som mottok hedersbevisningen på vegne av prisvinneren.

red.

Avfallsbehandling og miljø

BJUGN INDUSTRIER A/S

7160 Bjugn.
Tlf: 72 52 85 40 – Fax: 72 52 80 58

AKVAPLAN-NIVA AS

Postboks 735 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 52 80 – Fax: 77 68 05 09

Avl- og stamfiskstasjoner

AKVA GEN A/S

Postboks 217 – 6601 Sunndalsøra
Tlf: 71 69 26 33 – Fax: 71 69 02 92

Bank og forsikring

CHRISTIANIA BANK OG KREDITKASSE

Forretningsområde Fiskeri
Postboks 124 – 6001 Ålesund
Tlf: 70 11 26 00 – Fax: 70 12 00 63

DEN NORSKE BANK

Fiskeriseksjonen
Lars Hillesgate 30 – 5020 Bergen
Tlf: 55 21 10 00 – 55 21 18 92 – Fax: 55 21 16 40

STATENS FISKARBANK

Hovedkontor:
Postboks 4100 Dreggen
5023 Bergen
Tlf: 55 31 18 70 – Fax: 55 32 16 18
Avd. Ålesund:
Postboks 618 – 6100 Ålesund
Tlf: 70 12 44 91 – Fax: 70 12 42 73
Avd. Bodø:
Postboks 63 – 8001 Bodø
Tlf: 75 52 83 06 – Fax: 75 52 61 99
Avd. Tromsø:
Postboks 423 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 15 87 – Fax: 77 65 70 85

Data

MARITECH SYSTEMS A/S

6533 Kårvåg
Tlf: 71 51 73 00 – Fax: 71 51 73 99
Kristiansund: Tlf: 71 58 43 00
Harstad: Tlf: 77 06 21 61
Bodø: Tlf: 75 52 59 50
Tromsø: Tlf: 77 67 26 30

Dieselmotorer og rep.veksted

ALPHA NORD AS

Postboks 2037 – 9002 Tromsø
Tlf: 68 80 86 – Fax: 77 68 81 04

Elektro – mekanisk

BRØDRENE LARSEN A/S

Damsgårdsgt. 131 – 5031 Laksevåg
Tlf: 55 34 40 80 – Fax: 55 34 40 28

Emballasje og fiskekasser

BRØDR. SUNDE A/S

Postboks 8115 – Spjelkavik
6022 Ålesund
Tlf: 70 14 29 00 – Fax: 70 14 34 10

DYNOPLAST – Dynamar

9350 Sjøvegan
Tlf: 77 17 27 70 – Fax: 77 17 27 80

NORPAPP INDUSTRI

Postboks 93 – 5260 Indre Arna
Tlf: 55 24 05 92 – Fax: 55 24 12 19

PETERSON RANHEIM A/S

7053 Ranheim
Tlf: 73 57 15 11 – Fax: 73 57 41 92

Fiskeforedling og eksport

HALLVARD LERØY A/S

Bontelabo 2 – 5003 Bergen
Tlf: 55 21 36 50 – Fax: 55 21 36 32

HYDRO SEAFOOD SALES AS

Bontelabo 2 – 5003 Bergen
Tlf: 55 54 72 00 – Fax: 55 32 41 41

NORWAY ROYAL SALMON A/S

Postboks 2608 – 7001 Trondheim
Tlf: 73 92 99 40 – Fax: 73 53 21 01

Fiskehelse

ALPHARMA

AQUATIC ANIMAL HEALTH DIVISION
Harbitzalleen 3 – 0275 Oslo.
Tlf: 22 52 90 75 – Fax: 22 52 90 80

INTERVET NORBIO

Thormøhlensgate 55 – 5008 Bergen
Tlf: 55 54 37 50 – Fax: 55 96 01 35

Fiskeutstyr

NOTHUSET A/S

Havnegaten 11
Postboks 216 – 8801 Sandnessjøen
Tlf: 75 04 06 16 – Fax: 75 04 10 49

Fôr

STORMØLLEN

Postboks 44 – 5270 Vaksdal
Tlf: 56 59 47 00 – Fax: 56 59 49 99
Regionskontor Trondheim:
Tlf: 73 52 82 00 – Fax: 73 51 17 06

Foredlingsutstyr

BAADER

Postboks 143 – 1360 Nesbru
Tlf: 66 84 59 50 – Fax: 66 84 79 81

BRAMASKIN A/S

Postboks 143 – 1360 Nesbru
Tlf: 66 84 59 50 – Fax: 66 84 79 81

FI – MA TRADING A/S

6523 Frei
Tlf: 71 52 34 62 – Fax: 71 52 35 55

Fôringssystemer

AKVA A/S

Postboks 271 – 4341 Bryne
Tlf: 51 48 52 00 – Fax: 51 48 54 01

Forskning

FISKERIFORSKNING

Postboks 2511 – 9002 Tromsø
Tlf: 77 62 90 00 – Fax: 77 62 91 00

Konsulenter

ADMINISTRASJON OG LEDELSE I

FISKERINÆRINGEN A.S. (ALF)
Kongensgt. 11 – 6002 Ålesund
Tlf: 70 13 03 30 – Fax: 70 13 03 40

AKVAPLAN-NIVA A/S

Postboks 735 – 9001 Tromsø
Tlf: 77 68 52 80 – Fax: 77 68 05 09

Kulde og varme

KOLBERG, CASPARY MASKIN A/S

Postboks 6393 Etterstad – 0604 Oslo
Tlf: 22 67 30 23 – Fax: 22 68 92 41

Merder og nøter

BØMLO CONSTRUCTION SERVICES A/S

Postboks 44 – 5440 Mosterhavn
Tlf: 53 42 63 02 – Fax: 53 42 65 08

NOTHUSET A/S

Havnegaten 11
Postboks 216 – 8801 Sandnessjøen
Tlf: 75 04 06 16 – Fax: 75 04 10 49

PROCEAN

Nordnesboder 3
Postboks 1722 – 5024 Bergen
Tlf: 55 32 70 10 – Fax: 55 32 70 22

Service – vedlikehold

MARITIM MONTAGE

Postboks 41 – 5035 Bergen-Sandviken
Tlf: 55 94 04 02 – Fax: 55 94 03 00

DØGNVAKT

Skipsverft og rep.verksted

WÄRTSILÄ PROPULSION

5420 Rubbestadneset
Tlf: 53 42 35 00 – Fax: 53 42 35 05

AAS MEK. VERSTED A/S

6390 Vestnes
Tlf: 71 18 94 00 – Fax: 71 18 09 08

Tanker og kar

BIA MILJØ A/S

5328 Herdla
Tlf: 56 14 68 40 – Fax: 56 14 68 68

DYNOPLAST – Dynamar

9350 Sjøvegan
Tlf: 77 17 27 70 – Fax: 77 17 27 80

STRANDVIK PLAST A/S

5673 Strandvik
Tlf: 56 58 48 54 – Fax: 56 58 48 99

Transport

NORWEGIAN AIR CARGO

Postboks 65 – 1324 Lysaker
Tlf: 67 53 17 20 – Fax: 67 53 34 80/67 53 39 73

Utstyrslev. oppdrett og fiskeri

SEILMAKER IVERSEN AS

Skuteviksboder 17 – 5035 Bergen-Sandviken
Tlf: 55 31 48 40 Fax: – 55 31 46 25

5110 – Frekhaug.

Tlf: 56 17 84 00 – Fax: 56 17 76 80

Vekt/veiesystemer

BERKEL SCANVEKT A/S

Lørenfare 1B – 0580 Oslo
Tlf: 22 63 11 66 – Fax: 22 63 11 26
Salgskont.: Narvik Tlf: 76 92 22 08
Ålesund, tlf: 70 14 93 90

MARITECH SYSTEMS A/S

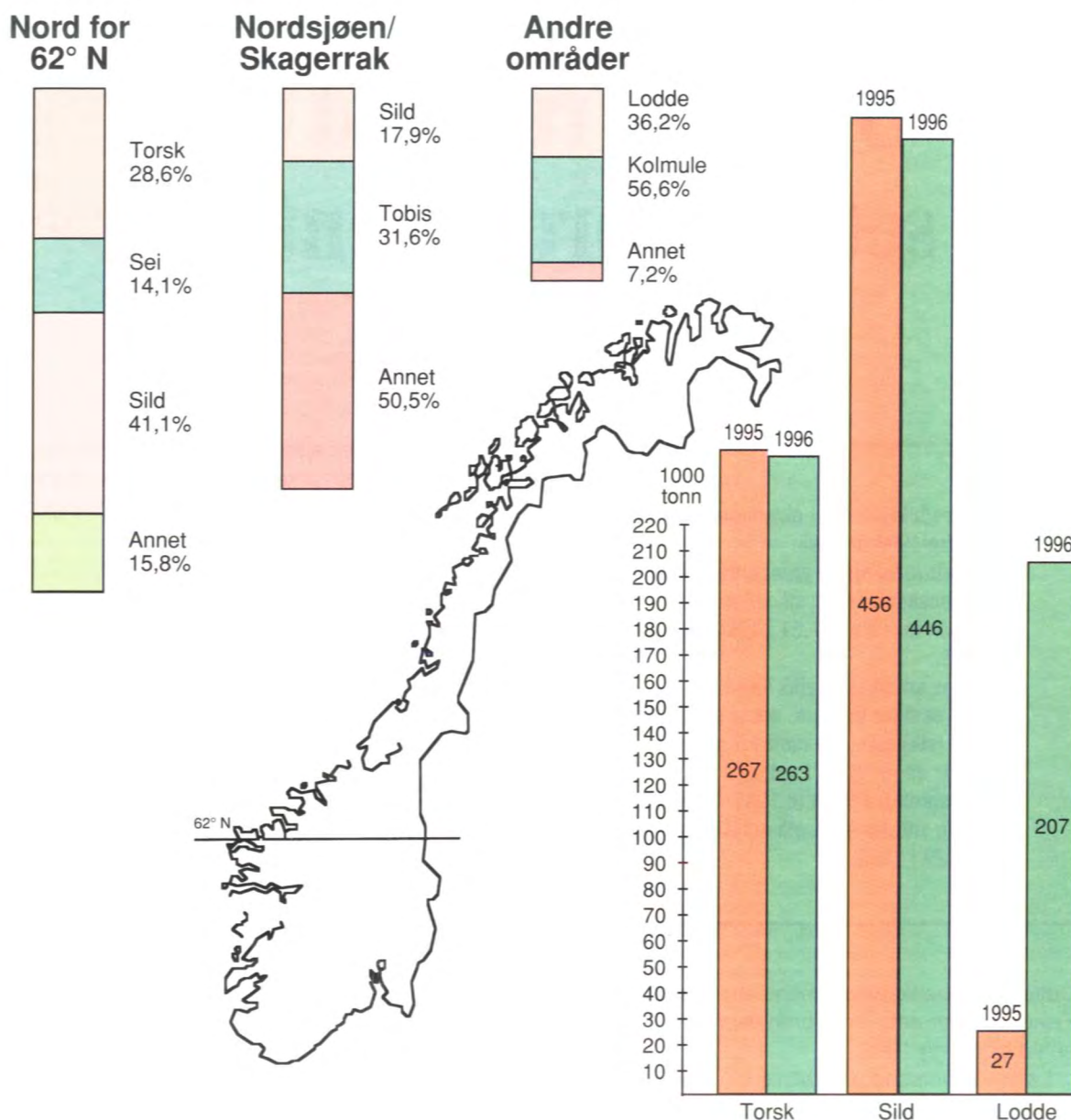
6533 Kårvåg.
Tlf: 71 51 73 00 – Fax: 71 51 73 99
Kristiansund: Tlf: 71 58 43 00
Harstad: Tlf: 77 06 21 61
Bodø: Tlf: 75 52 59 50
Tromsø: Tlf: 77 67 26 30

Verneutstyr

CENTER-PLAST A/S

8056 Saltstraumen
Tlf: 75 58 70 10 – Fax: 75 58 70 00

Foreløpig oversikt over ilandført kvantum pr. august 1996

Tabell 1 Alle tall i rund vekt

	august 1996	Til og med august 1996			Totalt	
	Alle områder	Nord for 62°	Nordsjøen/Skagerrak	Andre områder ¹⁾	t.o.m. august 1996	t.o.m. august 1996
Torsk	12 080	257 100	5 010	990	263 100	262 660
Hyse	4 020	60 300	1 710	290	62 300	50 450
Sei	26 900	127 000	44 300	600	171 900	168 770
Uer	1 690	14 230	220	5 750	20 200	17 230
Brosme	1 890	7 230	2 120	2 900	12 250	11 515
Lange/blålange	2 060	4 870	4 960	4 680	14 510	14 520
Blåkveite	340	8 350	735	1 095	10 180	8 290
Vassild	630	5 560	250	-	5 810	5 870
Pigghå	190	1 370	440	-	1 810	2 340
Lodde	53 200	-	-	207 000	207 000	27 740
Sild	3 980	373 100	68 430	5 080	446 610	456 510
Brisling	-	-	55 600	-	55 600	37 205
Makrell	23 295	19 600	5 000	-	24 600	48 200
Kolmule	-	-	2 400	323 900	326 300	261 500
Øyepål	16 900	9 600	65 600	-	75 200	56 100
Tobis	12 300	-	121 100	12 300	133 400	252 600
Reker	2 400	11 580	5 180	7 190	23 950	26 695
		889 890	383 055	571 775		

¹⁾ Inkluderer fangster tatt ved Jan Mayen, Island, Færøyane, Vest av Skottland, Øst-Grønland og NAFO.

Lønnsomhetsundersøkelsen for settefiskanlegg i 1995:

Svakere resultat for settefiskprodusentene

Av Merete Fauske,

Kontoret for driftsøkonomiske undersøkelser.

- Svak reduksjon i det økonomiske resultatet fra 1994 til 1995.
- Fortsatt reduksjon i gjennomsnittlig produksjonskostnad pr. stk solgt yngel/smolt; fra kr 7.51 i 1994 til kr 7.18 i 1995.
- Salg av smolt (stk) gikk opp 13.2 prosent i samme tidsrom, mens salg av yngel (stk) gikk ned med 1.7 prosent.
- Det var en nedgang i salgspris pr. stk solgt smolt fra 1994 til 1995. Gjennomsnittlig salgspris pr. stk solgt smolt var kr 11.29 i 1995.

Dette er hovedkonklusjonene en kan trekke av Fiskeridirektoratets lønnsomhetsundersøkelse for settefiskanlegg 1995.

Lønnsomhetsundersøkelser for settefiskanlegg basert på selvkostprinsippet har vært utført årlig siden 1985. Tilsvarende lønnsomhetsundersøkelser er blitt utarbeidet for matfiskanlegg.

Opplysningene er hentet inn fra 107 settefiskanlegg som i alt disponerer 116 konsesjoner for settefiskoppdrett av laks og ørret. I følge Fiskeridirektoratets foreløpige statistikk for fiskeoppdrett

var det 252 konsesjoner i drift i 1995. Utvalget i lønnsomhetsundersøkelsen for 1995 er dermed basert på 46 prosent av alle settefiskkonsesjoner i drift.

Resultatene

Lønnsomhetsundersøkelsen avdekker en svak reduksjon i det økonomiske resultatet fra 1994 til 1995. Dette skyldes først og fremst en reduksjon i den beregnede posten «beholdningsendring» som var på minus kr 41 413 i 1995. Reduksjonen i posten «beholdningsendring» skyldes en nedgang i antall levende yngel fra 1.1. til 31.12. Reduksjonen i den beregnede posten «beholdningsendring» resulterte i en økning i de totale driftskostnadene på 24.9 prosent fra 1994 til 1995.

Tabellen nedenfor viser en del hovedresultater i gjennomsnitt pr. anlegg, basert på hele utvalgsmengden. Tilsvarende tall for 1993 og 1994 er tatt med for sammenlikning.

Produksjonskostnader pr. stk

I beregning av produksjonskostnad pr. stk solgt yngel/smolt har en tatt utgangspunkt i totalt solgt mengde, dvs. en har tatt med både salg av smolt

		1993	1994	1995
Driftsinntekter	kr	5 498 665	5 828 036	6 659 722
Driftskostnader	kr	3 856 231	3 802 845	4 762 074
Driftsresultat	kr	1 642 434	2 025 191	1 897 648
Resultat før ekstraord. poster	kr	1 102 713	1 674 696	1 611 761
«Rent overskudd»	kr	1 112 526	1 621 577	1 533 786
Lønnsevne pr. årsverk	kr	578 559	711 663	728 344
Salg av smolt/settefisk	stk	387 781	460 694	521 680
Salg av yngel	stk	106 721	120 118	118 072
Antall årsverk		3.4	3.6	3.5
Antall anlegg i utvalget	stk	81	99	107

		1993	1994	1995
Rogn-/yngelkostnad	kr	1.43	1.17	1.19
Førkostnad	kr	1.02	1.11	1.04
Forsikringskostnad	kr	0.36	0.32	0.26
Elektrisitetskostnad	kr	0.32	0.30	0.29
Lønnskostnad	kr	1.72	1.58	1.55
Andre driftskostnader	kr	2.32	2.43	2.40
Rentekostnader (netto)	kr	1.09	0.60	0.45
PROD.KOSTNAD PR. STK	kr	8.26	7.51	7.18
Erstatninger (-)	kr	0.26	0.05	0.13
Tap på fordringer	kr	0.09	0.02	0.03
Kalkulatorisk eierlønn	kr	0.01	0.03	0.01
Kalk. rente på egenkapitalen	kr	0.32	0.36	0.33
Kalk. avskrivninger	kr	0.51	0.40	0.37
SUM	kr	8.93	8.27	7.78
Antall anlegg i utvalget	stk	81	99	107

og salg av yngel. Disse beregningen er basert på alle anlegg i utvalget.

Tabellen nedenfor viser produksjonskostnader pr. stk solgt yngel/smolt for hele landet for årene 1993-1995, i gjennomsnitt pr. anlegg.

Produksjonskostnad pr. stk solgt yngel/smolt ble redusert fra kr 7.51 i 1994 til kr 7.18 i 1995, en nedgang på 4.4 prosent. De fleste kostnadspostene gikk ned, men størst var reduksjonen i gjennomsnittlig netto rentekostnad pr. stk.

	1993		1994		1995	
	Prod. Kostn.	Ant. anlegg	Prod. kostn.	Ant. anlegg	Prod. kostn.	Ant. anlegg
Nord-Norge	12.41	13	8.39	15	9.04	16
Trøndelag	5.85	9	6.72	15	6.68	18
Møre og Romsdal	10.84	15	8.11	18	7.73	19
Sogn og Fjordane	8.39	13	8.40	15	6.48	15
Hordaland	6.96	20	7.01	21	6.49	23
Rogaland og Skagerakkysten	7.50	11	6.78	15	7.82	16

Mer detaljerte lønnsomhetsresultater vil senere bli offentliggjort i en egen melding.

Fylkesvise produksjonskostnader pr. stk

Vi har også valgt å vise fylkesvise resultater, men pga få anlegg i enkelte fylker har vi sett oss nødt til å slå sammen de tre nordligste fylkene til en geo-

grafisk region (Nord-Norge) og Nord- og Sør-Trøndelag til en geografisk region (Trøndelag).

Tabellen nedenfor viser gjennomsnittlig produksjonskostnad pr. stk solgt smolt/yngel fordelt på ulike geografiske regioner.

ABONNER PÅ FISKETS GANG

Rettledningstjenesten på kurs i kystsonoplanlegging

Helt siden plan- og bygningsloven ble innført i midten av 1980-årene har Rettledningstjenesten blitt systematisk kurset i areal- og kystsonoplanlegging. Første gangen dette skjedde, var på en landsdekkende samling av Rettledningstjenesten i 1986 i Geiranger.

Etter noen år hadde Norges Fiskarlag fått en fullverdig kurspakke om kystsonoplanlegging på beddingen. Denne var til å begynne med stort sett ment å være til indremedisinsk bruk, men etter hvert ble målgruppen utvidet til også å gjelde fiskerirettledere, saksbehandlere i Rettledningstjenesten samt medlemmer av fiskerinemnder og fiskeristyrer.

Kursserien som i dag heter «Lokalsamfunns- politikk og kystsonoplanlegging» er nå tilpas-

set fiskeriforvaltningens behov og krav. Kurset er inndelt i tre deler på til sammen ti dager. Foruten kystsonoplanlegging tilbys undervisning i fiskerihavneproblematikk, marine verneområder, forvaltningsloven og offentlighetsloven, oppbygging av den offentlige forvaltningen m.m.

Dette samarbeidsprosjektet mellom Norges Fiskarlag og Fiskeridirektoratet er nå klassifisert som **grunnkurs i kystsonoplanlegging** for tjenestemenn i Fiskeridirektoratet. I løpet av høsten regner vi med at så og si samtlige fiskerirettledere har vært igjennom grunnkurset i kystsonoplanlegging.

Dette kompetansehevende tiltaket er helt i tråd med de føringer og prioriteringer som er satt i de tre siste års budsjettproposisjoner, i Havbruksmeldingen og i virksomhetsplanene til direktoratet og Fiskeridepartementet.

FG Ragnar Sandbæk

På bildet ser vi deltakerne på høstkursets del I som gikk av stabelen i Svolvær i begynnelsen av september. Flesteparten er fiskerirettledere, men innimellom kan vi skimte en og annen representant fra fiskarkvinnelag, fiskarlag, oppdretterlag, havnestyrer og fiskerinemnd. Helt til høyre står kursleder Arne R. Silseth fra Norges Fiskarlag. Bildet er tatt i Henningsvær under en befarung. (Foto: Ragnar Sandbæk).

Nye utdannede kystvaktinspektører

Kystvaktkvadron Sør Kystvaktinspektørkurs 1996

Kystvaktkvadron Sør har i samarbeide med Fiskeridirektoratet avviklet det årlige 2-ukers kystvaktinspektørkurs med elever fra kystvakten og fiskeridirektoratets kontrollverk. Utdanningen omfatter blant annet emner som lover og regelverk, fiskeredskaper og fangstmetoder, fiskerijurisdiksjon og gjennomføring av inspeksjoner. Utdannelsen er ett ledd i å perfektionere inspektørene i deres viktige arbeide med å kontrollere fiskeriene og påse at lover og bestemmelser utgitt av fiskeridirektoratet blir fulgt.

Følgende elever har fullført årets kurs: Kjell Vidar Simonsen, Joh Bruvoll, Vibeke Marie Aspdal, Per Magne Hoddevik og Monica Fonnes fra Fiskeridirektoratets kontrollverk. Geir Sigve Rasmussen,

Ole Bjarne Kvarme, Jon Olav Larsen, Eirik Pettersen, Halvard Heimland, Tarjei Bakkerud, Vidar Nilsen, Arild Flaaen, Tore Strøm, Morten Jørgensen, Gunn Stabell, Frode Simonsen, Terje Ottestad, Tom Arne Pettersen og Roger Kristoffersen fra Kystvaktkvadron Nord. Ivar Barane, Leif-Ove Birkeland, Tore Gabrielsen, Rune Larsen, Richard Lindstrøm, Geir Jørgensen, Ove Thorsen, Stig Nerland og Vegar Haugen fra Kystvaktkvadron Sør.

Vedlagt følger klassebilde, i forkant fra venstre Jostein Egeland Sjef Kystvaktkvadron Sør, Nina Dahl Fiskeridirektoratet kurskoordinator, Kåre Fuglevik kursleder og Rolf Pettersen ansvarlig kurskoordinator Kystvaktkvadron Sør.

J. 157/96

(J. 155/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske etter makrell 1996.

J. 158/96

(J. 143/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om fiske etter reker – stenging av område i fiskevernsonen ved Svalbard, Svalbards territorialfarvann og indre farvann.

J.159/96

(J. 153/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske med snurrevad-stenging av området på kysten av Finnmark innenfor 4 n. mil av grunnlinjene.

J. 160/96

(J. 145/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av trålfiske etter torsk og hyse nord for 62° N i 1996.

J. 161/96

Forskrift om fastsettelse av avregningsfaktor ved fiske etter makrell i 1996.

J.162/96

(J. 159/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske med snurrevad – stenging av område på kysten av Finnmark innenfor 4 n. mil av grunnlinjene.

J. 163/96

(J. 126/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket etter sei sør for 62° N i 1996.

J. 164/96

(J. 128/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fisket med torsketrål og snurrevad – stenging av områder i barentshavet og på kysten av Finnmark utenfor 4 N. mil.

J. 165/96

(J. 149/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske etter norsk vårgytende sild i 1996.

J. 166/96

(J. 157/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske etter makrell i 1996.

J. 167/96

(J. 108/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om stopp i fisket etter sild i nordsjøen, skagerrak og vest av 4° vest i 1996.

J. 168/96

(J. 163/96 og J. 141/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering etter fisket etter sei sør for 62°N i 1996.

J. 169/96

Forskrift om stopp i fisket etter sei sør for 62° N i 1996.

J. 170/96

(J. 135/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske med torsketrål og snurrevad – Stenging av område i fiskevernsonen ved Svalbard.

J. 171/96

(J. 133/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om fastsetting av faktor og maksimalkvote ved fiske etter makrell i 1996.

J. 172/96

(J. 144/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om ikrafttredelse av bestemmelse om mottakers plikt til å ha vekt for veiing av pelagisk fanget råstoff for konsum.

J. 173/96

Forskrift om fastsetting av maksimalkvote i trålgruppens fiske etter sild i Nordsjøen, Skagerrak og vest av 4° vest i 1996.

J. 174/96

(J. 90/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om reketrålning – stenging av områder i baentshavet, på kysten og i fjordene av Finnmark, Troms og Nordland.

J. 157/96

(J. 16/96 UTGÅR)

Forskrift om endring av forskrift om regulering av fiske etter blåkveite nord for 62° N i 1996.

Alvorlig sak

«Det er en alvorlig sak å ta kjeftamentet bort fra taletrengte fiskere under en såpass sjelden anledning som et landsmøte i Norges Fiskarlag. Frustrasjonsutladningene var også kraftige under himlingene på et fasjonabelt hotell i Trondheim der mange av organisasjonens fremste tillitsmenn følte de satt som umælen-de dyr».

Fiskaren

Ordspråk

«Det har skjedd en kursendring mot høyre, og Gros urbane stil har kostet Arbeiderpartiet mye. Som de sier: Det hun vant på Bygdøy har hun tapt på Bugøyenesvær».

Bergens Tidende

Rovfisklova

«Rovfisklova består»

Tyrkfeilsdjevlen herjer (?) i tittel i Nordlys

Praktfullt

«Dere kan kalle meg «jævla dåktor», men dere er likefullt et praktfullt folk».

Anestesilege Mats Gilbert i sin takketale til Norges Fiskarlags landsmøte. Gilbert ble tildelt «Sikkerhetsprisen» for sitt arbeid med psykososiale forhold etter forlis (Lofotposten)

Den som vil

«Det vil etterhvert komme kvoter for alle grupper og i alle fiskerier. Det ser alle som vil se».

Fiskeridirektør Peter Gullestad (Fiskeribladet)

Det siste

«Som leder for den norske regjering, står Gro Harlem Brundtland nå overfor det fiskeripolitiske valg at hun enten kan fortsette i den liberalistiske retning hun har fulgt de senere årene, eller bruke de styringsredskaper hun har til å skifte kurs. Vi vil råde henne til å gjøre det siste».

Fiskaren

Det meste

«Å bla gjennom en to-tre Fiskeriblad, å lese om ikke annet enn overskrifter, sier etter vår mening det meste om hvordan kystfiskerne føler seg, både i og utenfor organisasjonen».

S. Friis, formann i Norges Kystfiskarlag (Lofotposten)

Kapitulasjon

«Her på Kola ønsker vi å lausrive oss fra Russland. Når vi har klart det, skal vi erklære krig mot Noreg. Når krigen har vart i eit minutt, skal vi kapitulere. På den måten blir Kola ein del av Noreg».

Anekdoter frå dagens Kola (Nordlys)

Overlevelseskunst

«Det har blitt verre og verre i Russland, men vi overlever. Vi veit ikkje kvifor, men det kan komme av at vi er russere».

Russiske Andrej (Nordlys)

Sårende

«Det er et tegn i tiden at vi skal lære russerne å bake brød. Det er jo en viss fare for at dette oppleves sårende».

Forsker Jørn Holm Hansen, NIBR (Finnmarken)

Nødvendigvis

«Årets TV-aksjon, «Miljø for livet», har hatt en tyngre start enn tilsvarende aksjoner tidligere år. Det skyldes blant annet en forvirret debatt om tiltro til den ene eller andre av organisasjonene som står bak aksjonen. Det må nødvendigvis bli vrøvl når Steinar Bastesens hvalfangst og Egil Ulateigs sauehold settes opp mot de enorme miljøproblemene på Kola eller i Afrika».

Dagbladet

Pusteøvelse

«Kommissjonen sier vi må ta en pustepause og ikke dramatisere. Vi har nå holdt pusten i over et år og er helt blå i ansiktet. Innen kommissjonen får avsluttet dumpingsaken, kanskje i mai neste år, er vi kvalt».

Generalsekretær Richard Flynn i den irske oppdrettsnæringens landsforbund (NTB)

Artighet

«— i 50-årene var Arbeiderpartiet også sterkt i markedet med sin stordrift. Erik Brofoss snakket varmt om de kapitalkrevende trålerne som den saliggjørende løsning for norske fiskerier. Og store, sentraliserte landanlegg til erstatning for de mange små, puslete mottakene på hvert nes. Det skjedde samtidig med at en annen tro partitjener, Reidar Carlsen, hånte fiskerne nord og ned med sin artighet om at norske fiskerier var kjennetegnet med en torsk i den ene enden av snøret og en tosk i den andre».

Odd Gjerstad (Lofotposten)

Faktum

«Som en av dem som har fulgt fiskerinæringen tett noen år, slutter jeg aldri å forundre meg over følgende faktum: Enten det er lite eller mye fisk i Barentshavet, fiskerinæringen i Finnmark gir bestandig inntrykk av å være i krise».

Anders Talleraas (H) (Sunnmørsposten)

Faktisk

«Det er ikke nordlendingene som har ansvaret for fiskerikrisa i Finnmark. Det er det søringene som har. Nordlendingene gjør det faktisk bra i sine små og større bedrifter».

Forsker Ragnar Nilsen (Nordlys)

Nemlig

«Kystflåten i Nord Norge har en stor fordel som nesten aldri blir nevnt når LU eller andre utformer sine strategier: Nemlig at vi har en gammel og nedbetalt, nesten gjeldsfri fiskeflåte som tåler svingninger i ressursgrunnlaget uten at det får katastrofale virkninger for eierne».

Frode Bygdnes (RV) (Nordlys)

Spørsmålet

«Spørsmålet er om statsråden varsler en fiskeripolitikk som er like brutal som asylpolitikken når det gjelder å kaste ut folk».

Kystfisker Svein Johansen (Nordlys)

B-blad

Returadresse:
Fiskets Gang
Postboks 185
N-5002 BERGEN
NORWAY

Liv i havet
Fiskeridirektoratet
Vårt ansvar

Fiskets Gang

- Artikler om fiskeriforskning, prøvefiske, Leitetjenesten
- Intervjuer og reportasjer om aktuelle fiskerisaker
- Nytt fra fiskeridirektoratet
- Fiskerinyheter fra inn- og utland
- Statistikk for norsk fiske
- Oversikt over Norges eksport av fiskeprodukter

Kommer ut 1. gang i måneden.
Utgis av Fiskeridirektøren

Ja takk,

.....
Navn

.....
Adresse

.....
Poststed

bestiller Fiskets Gang

1 år for kroner 250,-

student kroner 100,-

1 år utland kroner 350,-

1 år utland m. fly kroner 450,-

Abonnementet blir betalt så snart jeg får tilsendt innbetalingskort.

Fiskets Gang

Boks 185
5002 Bergen